

UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.:343.62(043.2)

DUDA ELENA-ANA

CARACTERISTICA JURIDICO-PENALĂ A PRUNCUCIDERII

SPECIALITATEA 554.01-DREPT PENAL ȘI EXECUȚIONAL PENAL

REZUMATUL

tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei Drept Public a Universității Libere Internaționale din Moldova

Conducător științific:

ROTARI Oxana, doctor în drept, conferențiar universitar.

Referenți oficiali:

1. CUȘNIR Valeriu, doctor habilitat în drept, profesor universitar;

2. COJOCARU Radion, doctor în drept, profesor universitar.

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. BARBĂNEAGRĂ Alexei, *președinte al CȘS*, doctor habilitat în drept, profesor universitar;

2. SORBALĂ Mihail, *secretar științific al CȘS*, doctor în drept, conferențiar universitar;

3. BUJOR Valeriu, *membriu al CȘS*, doctor în drept, profesor universitar;

4. BERLIBA Viorel, *membriu al CȘS*, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar;

5. GÎRLĂ Lilia, *membriu al CȘS*, doctor în drept, conferențiar universitar;

6. ALECU Gheorghe, *membriu al CȘS*, doctor în drept, conferențiar universitar (România);

Susținerea va avea loc la _____ 2024, ora _____ în ședința Consiliului Științific Specializat D 554.01-23-144 din cadrul Universității Libere Internaționale din Moldova (mun. Chișinău, str. Vlaicu Pircălab, 52, et. 2, sala 212).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Universității Libere Internaționale din Moldova și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expediat la _____ 2024.

Secretar științific al

Consiliului Științific Specializat,

doctor în drept, conferențiar universitar

_____ **SORBALĂ Mihail**

Conducător științific,

doctor în drept, conferențiar universitar

_____ **ROTARI Oxana**

Autor:

_____ **DUDA Elena-Ana**

© DUDA Elena-Ana 2024

Cuprins

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	9
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	22
BIBLIOGRAFIE.....	23
LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI DE DOCTORAT	29
ADNOTARE (în limba română, rusă și engleză).....	30

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29 iulie 1994 [12], conferă importanță ocrotirii valorilor universale, statuând și garantând dreptul la viață, la integritate fizică și psihică a persoanei, drept statuat și în Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de către Adunarea Generală a ONU la data de 20.12.1948, unde este stipulat că „toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi și orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale” [8]. Apărarea persoanei prin prisma evoluției vieții sub aspect social și juridico-penal a constituit de-a lungul timpului preocupări specifice tuturor sistemelor de drept. Constituțiile statelor statuează și garantează ocrotirea valorilor universale, fixând în același timp inalienabilitatea și inviolabilitatea dreptului la viață și integritate a copilului, necesitând astfel, constituirea unei metodologii și a unei metode implicate în cercetarea infracțiunii de pruncucidere, în scopul identificării particularităților determinate de momentul de început al vieții omenești în comparație cu infracțiunea de omor a unei persoane adulte, constatare care nu prezintă dificultăți. Demonstrarea din punct de vedere medical și juridic a faptului că la momentul săvârșirii de către mamă a actelor vătămătoare, nou-născutul era în viață, este de o deosebită importanță pentru prezenta cercetare.

Actualitatea temei abordate și motivația alegerii acesteia este determinată în prim plan de ocrotirea dreptului la viață încă de la apariția sa. Aceste aspecte reies din modul de comitere a infracțiunii prev. la art.200 alin.(1) CP al României, clasată în actuala lege penală a României într-un nou grup de infracțiuni inexistent anterior, intitulat: Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie [14] și pruncucidere, faptă prevăzută la art.147 CP al RM; al implementării unor termeni limitativi care să ateste starea de responsabilitate redusă versus diminuarea discernământului, precum și introducerea unei linii de demarcație temporală a comiterii faptei, care ar contribui la soluționarea controverselor din practica judiciară și la revizuirea actualei norme juridico-penale, prin aplicarea unor sancțiuni mai blânde și introducerea unor noi norme, privind încadrarea și sancționarea activității mamei și celor care sprijină și instigă la uciderea nou-născutului și a vătămării acestuia. Pentru a avea o viziune cât mai detaliată și a atinge un nivel cât mai înalt al gradului de studiere al prezentului studiu, au fost luate în considerare și analizate și prevederile normative referitoare la tema tezei din alte țări, pentru a crea o viziune de ansamblu, pluridisciplinară, asupra acestei categorii de infracțiuni și, de asemenea, a ilustra în plan practic aspectele teoretice analizate din perspectiva infracțiunii cercetate.

Încadrarea temei în preocupările internaționale. Potrivit art. 6 punctul 1 al Pactului privitor la drepturile civile și politice adoptat și deschis spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite la data de 16 decembrie 1966, în art.6 pct.1 este statuat faptul că dreptul la viață este inerent persoanei umane. Acest drept trebuie ocrotit prin lege. Nimeni nu poate fi privat de viața sa în mod arbitrar [9]. Ocrotirea vieții de către legea penală începe încă din momentul începerii procesului fiziologic al nașterii. La nivel internațional, prezenta temă de cercetare este abordată din prisma noțiunilor de: omor, pruncucidere și uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, acest lucru realizându-se printr-o abordare comparativă a legislației din alte state.

Actele internaționale în materia fundamentării drepturilor omului, precum și cele ale drepturilor în familie, sunt desprinse din existența mai multor instrumente juridice: Convenția Internațională cu privire la Drepturile Copilului care a avut în vedere „necesitatea de a extinde protecția specială acordată copilului, aceste drepturi fiind enunțate în Declarația de la Geneva din 1924 cu privire la drepturile copilului” [6, p.44]; Drepturile Omului – Principalele Instrumente cu

Caracter Universal, la care Republica Moldova este parte; Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată la New York la 10.12.1948, Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului. Amintim că în preambulul Convenției Internaționale cu privire la Drepturile Copilului, la art. (2), este stipulat: „copiii au dreptul la supraviețuire și dezvoltare, în toate aspectele vieții: fizic, psihic-emoțional, cognitiv, social și cultural” [7].

Obiectivul principal al tratatelor internaționale care reglementează germenii dreptului la viață, drepturile omului și ale unui proces echitabil în vederea consacării principiului legalității infracțiunilor, este realizarea unei unități mai strânse între statele membre ale Consiliului Europei pentru protejarea vieții, a libertății individuale, libertății politice și a statului de drept. Încadrarea temei în preocupările oamenilor de știință din alte state care s-au preocupat de elaborarea concepției juridico-penale, precum și al altor ramuri conexe în domeniul cercetat se enumeră: Manzini, V., Brownlie, J.J., Decocq, A., Jakobs, G., Lellord, F., Andre, C., Leaute, J., Durham, T., Allan, B., Zuckerman, H. Parker, S. și alții. Lucrările acestor autori reprezintă baza teoretică a prezentei investigații identificată în alte state.

Încadrarea temei în preocupările din România și Republica Moldova. Principiile în materia fundamentării drepturilor ființei umane, și ale drepturilor omului în familie, constituie fundamentul tuturor democrațiilor autentice care influențează viața persoanei. Conform art. 16 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova: „respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului” [12], acest deziderat căzând în sarcina fiecărui stat de drept.

Demersul nostru științific în domeniul juridico-penal este inițiat în baza unor surse doctrinare de reputație incontestabilă în doctrină, elaborată de autori consacrați printre care enumerăm: Al. Barbăneagră, X. Ulianovschi, R. Cojocaru, V. Stati, S. Brînză, V. Berliba, Al. Borodac, L. Gîrla, M. Grama, N. Corcea, I. Hadîrcă, S. Prodan, Gh. Fortuna și alții (Republica Moldova) precum și Al. Boroi, V. Dongoroz, I. Dobrinescu, V. Dobrinouiu, G. Antoniu, O. Loghin, I. Pascu, T. Toader, C. Bulai, Gh. Nistoreanu, C. Voicu, M. Udriou., Gh. Mateuț, C. Duvac, etc. (România). Investigația științifică a fost efectuată printr-o cercetare temeinică interdisciplinară din alte domenii conexe dreptului penal, cum ar fi: psihiatrie judiciară, medicină legală, psihologie. Pentru aprofundarea cercetării, au fost relevante rezultate științifice, ale autorilor, după cum urmează: Medicina legală – V. Odovenco, V. Sambriș, K. Anass, (Republica Moldova); Psihiatrie judiciară – Gh. Sripcaru, V. Astărăstoae, C. Scripcaru, G. Groza; Psihologie – N. Mitrofan, C. Voicu, A. Roșca (România). Unele concepții de natură interdisciplinară au contribuit substanțial la formularea concluziilor și la expunerea de propuneri.

Scopul cercetării. Constă în perfecționarea științifico -practică a concepției de aplicare a răspunderii penale pentru infracțiunile prevăzute la art. 147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României în urma analizei juridico-penale comparată a doctrinei și legislației penale a RM și României la articolele respective; identificarea vidurilor legislative existente și suplinirea acestora prin norme de lege ferenda în vederea argumentării și formulării în baza acestora a acțiunilor sancționatorii de ucidere a copilului nou-născut care au drept sarcina de a îmbunătăți legislația penală prin integrarea organică în sediul normativ aflat în prezent în vigoare în cele două state.

Obiectivele cercetării. În îndeplinirea scopului cercetării științifice, au fost elaborate obiectivele cercetării care sunt realizate în două planuri de importanță semnificativă, cea a valorii sociale care o are viața persoanei protejată de legea penală și elaborarea conceptului de interpretare juridico-penală și aplicare a infracțiunilor prevăzute la art. 147 din CP al RM și art.200 alin.(1) din CP al României, aspecte ce vin să îmbunătățească prevederile legale în

vigoare și să eficientizeze cadrul normativ din prisma analizei normelor juridico-penale în ambele state, propunând următoarele obiective:

- analiza actelor internaționale privind infracțiunea cercetată, formele de manifestare și pedepsele aplicate relevante conținutului tezei;
- analiza comparativă a modelelor de elevație juridică ale altor state, cu privire la infracțiunile contra vieții persoanei și implicit a nou-născutului comise de către femei, în vederea identificării similitudinilor și deosebirilor reglementării răspunderii penale din CP al RM și al României;
- cercetarea și analiza juridico-penală a infracțiunilor prevăzute la art.147 din CP al RM și art. 200 alin.(1) din CP al României;
- identificarea semnelor obiective și subiective ale componenței de infracțiune prevăzute la art.147 din CP RM și art. 200 alin.(1) din CP al României;
- cercetarea jurisprudenței din cele două state relevante infracțiunilor prevăzute la art.147 din CP RM și art. 200 alin.(1) din CP al României;
- elaborarea propunerilor de lege ferenda privind incriminarea infracțiunilor prevăzute la art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) din CP al României;

S-a urmărit identificarea spațiilor neacoperite și evidențierea unor viduri legislative legate de interpretarea textului de lege, pentru ambele state. Din necesitatea de a clarifica unele aspecte ale prezentului studiu au fost realizate cercetări științifice privind analiza istorică a reglementărilor privind infracțiunile prevăzute la art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) din CP al României, argumentarea oportunității atenuării răspunderii penale în cazul infracțiunilor cercetate, precum și studierea esenței și conținutului faptei prejudiciabile.

Ipoteza cercetării are drept premisă accepțiunea conform căreia fenomenul pruncuciderii se caracterizează printr-un grad de pericolozitate accentuat, care aduce atingeri grave relațiilor sociale cu privire la viața persoanei, încă de la primul moment al apariției sale, și implicit al relațiilor sociale privind persoana ca valoare socială fundamentală. Astfel, dacă dispoziția cu privire la infracțiunea cercetată va fi precisă și actuală din punct de vedere al protecției vieții nou-născutului aceasta se va putea aplica pentru perfecționarea legii penale și a jurisprudenței din ambele state care va fi în concordanță cu standardele internaționale de protecție a drepturilor omului.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute. În cadrul acesteia sunt propuse noțiuni, teze și concepții ce pun într-o altă lumină unele dintre probleme ce țin de elucidarea particularităților și temeiurile răspunderii penale a subiectului în cazul infracțiunii de pruncucidere, stabilindu-se limitele temporale ce încadrează comiterea infracțiunii cercetate în ambele state; poziționarea normei incriminatorii prin integrarea organică a acesteia în cadrul normativ în vigoare, precum și conturarea problemelor apărute în cauzele penale de pruncucidere, iar, în baza acestora elaborarea nemijlocită a propunerilor de *lege ferenda*.

Problema științifică importantă soluționată constă în fundamentarea științifică a regimului juridic a pruncuciderii și a art. 200 alin.(1) CP al României; definirea bazelor conceptuale ale studiului de drept penal al răspunderii pentru infracțiunea prev. la art. art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României; formularea obiectului juridic special și relațiile sociale în legătură cu dreptul la viață al nou-născutului; sistematizarea abordărilor teoretice referitoare la stabilirea elementelor constitutive ale pruncuciderii; delimitarea infracțiunii de pruncucidere de alte infracțiuni conexe; acumularea unui vast material teoretic și practic pentru dezvoltarea direcțiilor de investigare a fenomenului; trasarea unor noi perspective asupra cadrului teoretico-

metodologic al temeiului real și al temeiului juridic, ce corespunde răspunderii penale pentru infracțiunea prevăzută la art. art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României.

Valoarea aplicativă se desprinde din volumul de informații pertinente și utile ce au vizat identificarea corectă și interpretarea pluri-aspectuală a normei penale prevăzute la art.147 CP al RM și art.200 alin.(1) CP al României. Această stare va avea un impact asupra căutării unui consens în jurisprudența ambelor state, precum și a elaborării unei politici de unificare a normelor juridico-penale.

Direcțiile de soluționare a problemei științifice importante, vizează analiza juridico-penală care incriminează infracțiunea comisă de către mamă asupra nou-născutului în Republica Moldova și Romania, pentru clarificarea problemelor ridicate de interpretarea textului de lege, având ca scop elaborarea unei viziuni de ansamblu, pluridisciplinară, asupra acestei categorii de infracțiuni; analiza comparativă a reglementărilor juridico-penale din legislația internațională, precum și ilustrarea în plan practic al aspectelor teoretice analizate prin punerea în evidență a tendințelor evolutive a fenomenului cercetat, avându-se în vedere reglementările care se doresc a fi introduse pentru a avea o legislație care să satisfacă cerințele actuale. Pe parcursul expunerii s-a realizat o fundamentare a apariției infracțiunii de pruncucidere, cu argumente relative la alte sisteme de drept penal și Jurisprudența CEDO, urmând ca în final să fie prezentate principalele opinii cu privire la momentul apariției vieții precum și oportunitatea introducerii unor proceduri în viitoarea legislație penală. Baza teoretică este constituită din lucrările cercetătorilor și savanților penaliști, psihologi și medici legiști din ambele state, care au abordat tematica lucrării.

Au fost identificate particularitățile privind caracteristicile victimei, cât și a subiectului infracțiunii, în baza semnelor obiective și subiective, precum și modalitățile de comitere a actelor vătămătoare îndreptate asupra corpului nou-născutului. Au fost întreprinse cercetări științifice privind practica judiciară de calificare în domeniul dat, pentru identificarea deficiențelor legate de interpretarea și aplicarea normei penale privind uciderea nou-născutului de către mamă, precum și a materialelor științifice publicate până în prezent la tema tezei.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare utilizate. Analiza metodologiei de investigare a infracțiunii cu descrierea detaliată a unor ipoteze concrete, vine să completeze latura pluridisciplinară a lucrării. Cercetările întreprinse se bazează pe studierea doctrinei, legislației și a practicii judiciare din România, Republica Moldova și alte state, existente în domeniul dat. Pentru realizarea scopului propus și a obiectivelor punctate, au fost utilizate un cumul de metode de cercetare științifică care au avut ca scop dezvăluirea originii, esența și identificarea caracteristicilor infracțiunii cercetate din perspectiva incriminării acțiunii vătămătoare: metoda analizei de conținut (Codul penal din anul 1961 al RM și CP din anul 2002 al RM, Codul penal al României din 1969 și Actualul Cod penal al României, Codurile penale ale altor state: Franța, Germania, Bulgaria, Ungaria, Marea Britanie, etc., Legi cu privire la acte normative); metoda logică - analiză și sinteză; metoda istorică și sistematică; metoda documentării (dosare penale, hotărâri, proiecte de lege); metoda analizei statice, analizei dinamice precum și cea a observării, comparării și sintezei;

Pentru realizarea cercetării s-au utilizat și metodele de logică, inducție și deducție, toate fiind bazate pe studierea doctrinei în domeniul legislației penale, precum și practica instanțelor judecătorești. Ca puncte de reper ne-au servit legislația RM și a României, precum și a altor state ce vizează infracțiunea cercetată prin prisma infracțiunilor comise cu violență de către femei, îndreptate împotriva vieții și sănătății persoanei. Premisa metodologică de bază a tezei constă în realizarea unei interpretări proprii, cu privire la activitatea infracțională comisă de către mama pruncucigașă și consolidarea acesteia pe parcursul studierii particularităților metodologice de

investigare a fenomenului cercetat. În procesul de elaborare a prezentei cercetări, a fost studiat un volum mare de materiale doctrinare, normative și alte lucrări ce caracterizează conținutul și nivelul calitativ al cercetării cauzelor penale de uciderea nou-născutului de către mamă.

Am efectuat un studiu empiric. Pentru demonstrarea ipotezei a fost întreprinsă o cercetare sub formă de chestionar. Scopul acestui chestionar a constat în identificarea problemelor ce privesc subiectul infracțiunii de pruncucidere din punct de vedere a laturii subiective a infracțiunii de omor/pruncucidere și alte infracțiuni din sfera celor comise împotriva vieții și sănătății persoanei, prin culegerea datelor pentru testarea empirică a ipotezei formulate în teza de doctorat, precum și prin analiza cantitativă și calitativă a datelor pentru acceptarea, respingerea sau reformularea respectivei ipoteze științifice.

Astfel, a fost aleasă utilizarea metodei cantitative de studiu, prin aplicarea unei anchete, realizată pe bază de chestionar (chestionar-filtru). În strictă corespundere cu limitele cercetării a fost ales locul (teritoriul) de desfășurare a studiului: Penitenciarul de Femei Ploiești Târgșorul-Nou din România. Participarea la activitatea desfășurată a fost sprijinită de Serviciul Asistență Psihosocială din cadrul Penitenciarului. Pentru a obține datele a fost elaborat un chestionar-filtru, asupra căruia persoanele deținute în penitenciar au răspuns. În cadrul acestui studiu au fost identificate cauzele care au stat la baza actelor ilicite comise de femei; au fost relevate unele aspecte ale vieții private ale persoanelor care au comis infracțiuni; au fost identificați factorii care au dus la declanșarea comportamentului delinvent care caracterizează persoanele condamnate de instanțele de judecată la executarea de pedepse privative de libertate pentru comiterea infracțiunii de omor; au fost determinate trăsăturile comune ale femeilor care comit infracțiuni de mare violență; relevarea existenței unor categorii de deținute din punct de vedere al mediului de proveniență și al particularităților psihologice înregistrate pe segmentul de violență. Studiul a relevat existenței unor categorii de deținute care din cauza mediului de proveniență și al particularităților psihologice, au avut drept urmări declanșarea tulburărilor de natură psihică.

Semnificația teoretică definirea bazelor conceptuale ale studiului științific de drept penal privind răspunderea pentru fapta de uciderea nou-născutului de către mamă în legea penală a României și de pruncucidere în cea a Republicii Moldova; identificarea unor perspective asupra cadrului științific vizând limitele și condițiile răspunderii penale, pentru infracțiunea de ucidere a nou-născutului de către mamă.

Valoarea aplicativă se desprinde din volumul de informații pertinente și utile ce au vizat identificarea corectă și interpretare pluri-aspectuală a normei prevăzute la art.147 CP al RM și art.200 alin.(1) CP al României. Această stare va avea un impact asupra căutării unui consens în jurisprudență și asupra elaborării unei politici eficiente de prevenire a pruncuciderii, precum și la unificarea practicii judiciare.

Implementarea rezultatelor științifice. aspectele teoretice ale tezei vor avea un impact la unificarea practicii judiciare; în activitatea practică a organelor de ocrotire a normelor de drept, la aplicarea sau interpretarea dispoziției art. 147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României; rezultatele cercetării pot fi utilizate în procesul de instruire din cadrul facultăților de drept, inclusiv la efectuarea unor cercetări științifice tematice privind pruncuciderea și la implementarea unor inițiative legislative în vederea sancționării și prevenirii infracțiunii.

Publicații la tema tezei: La tema tezei de doctorat sunt publicate 13 lucrări științifice.

Volumul și structura tezei: lucrarea este alcătuită din introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, finalizând cu lista de referințe bibliografice utilizate. Partea principală conține 243 pagini, inclusiv 212 pagini de text de bază, iar partea complementară a tezei, 31 pagini, inclusiv 19 pagini bibliografice. În lista bibliografică sunt incluse 326 titluri.

CONȚINUTUL TEZEI

În Introducere este argumentată actualitatea și importanța temei cercetate, încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale și zonale. Sunt prezentate scopul și obiectivele lucrării, ipoteza de cercetare, metodologia și metodele de cercetare alese, în același rând fiind punctate: noutatea științifică și originalitatea rezultatelor obținute; problema științifică importantă de cercetare soluționată; importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării; aprobarea rezultatelor, structura și sumarul compartimentelor lucrării.

Capitolul 1 intitulat „Infrațiunea de pruncucidere prin prisma materialelor științifice publicate în alte state, Republica Moldova și România”

Cercetarea debutează cu o analiză complexă a actelor internaționale de bază, privind infrațiunea de omor și uciderea nou-născutului de către mamă prin prisma materialelor științifice destinat stadiului actual al cunoașterii evoluției tratatelor, a monografiilor și cursurilor universitare, precum și al articolelor publicate la tema tezei de doctorat în alte state. În urma cercetării s-a argumentat că legislațiile internaționale acordă o deosebită importanță ocrotirii drepturilor omului, care sunt considerate valori universale ce statuează și garantează dreptul la viață, integritate fizică și psihică a persoanei.

Având în vedere necesitatea de a acorda o protecție specială copilului, au fost identificate mai multe acte internaționale printre care amintim: Declarația cu privire la Drepturile Copilului de la Geneva precum și Declarația Drepturilor Copilului, acestea fiind recunoscute ulterior și în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în Pactele Internaționale privind drepturile civile și politice. În viziunea noastră, elaborarea în toate legislațiile penale a unor norme de drept penal prin care se urmărește protejarea vieții persoanei, reprezintă una dintre cele mai valoroase obligații ale statelor, acestea fiind destinate garantării dreptului la viață așa cum este prevăzut în Convenția Europeană [5]. Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale [8]. Analizând problema științifică importantă de soluționat, am stabilit că relația dintre mijloacele interne și cele internaționale de protecție a drepturilor copilului, converg din principiul apărării drepturilor omului.

În compartimentul 1.2. a fost realizată o analiză de drept penal, iar, ca urmare a demersurilor cercetării, s-a constatat că incriminarea diferă de la un stat la altul, fiind luate în considerare modelele de incriminare a Germaniei, Franței, Finlanda, Spania, Elveția, Bulgaria, Belarus precum și Marea Britanie și Irlanda. Studiul a permis evidențierea faptului că dreptul la viață și integritate fizică inerente existenței umane, care pe parcursul generațiilor au fost apărate de legislațiile naționale, europene și internaționale, s-au lovit de actele de natură deviantă care au contribuit la creșterea criminalității prin acțiuni violente îndreptate contra persoanei, misiunea lor fiind primordială în protejarea vieții ca valoare supremă, încă de la începutul apariției sale. Exemplificăm astfel în legislația penală a Germaniei, legiuitorul incriminează infrațiunea sub denumirea „omorul copilului nou-născut monstruos de către părinți” iar pedeapsa aplicată acestei infrațiuni este la un an de închisoare sau cu muncă neremunerată [4]. În Codul penal al Elveției, regăsim în titlul I „Infrațiuni contra vieții și integrității persoanei, cartea a II-a în „Dispoziții speciale” la art. 116 infrațiunea denumită infanticid care stipulează că „dacă o mamă își ucide propriul copil fie în timpul nașterii, fie în timp ce se află sub influența efectelor nașterii”[2]. Astfel, infrațiunea este reglementată având drept criteriu temporal: în timpul nașterii sau când încă se află sub imperiul influenței stării puerperale. Pedeapsa aplicată de legiuitorul elvețian este de închisoare de cel puțin 3 ani sau cu amendă. La Secțiunea 4 (578/1995) a CP al Republicii Finlanda este prevăzută fapta de pruncucidere ce constă în săvârșirea de către o

femeie care fiind într-o stare de epuizare sau suferință provocată de naștere, își ucide copilul, sancțiunea aplicată făptuitoarei fiind condamnarea la închisoare de la 4 luni la patru ani. Tentativa la pruncucidere este sancționată expres față de alte legislații penale din alte țări [3]. În CP al Republicii Belarus este prevăzută dispoziția conform căreia „mama care își ucide copilul imediat după naștere, trebuie să se afle într-o stare psihofiziologică deosebită provocată de naștere. Din punctul de vedere al laturii subiective, infracțiunea se caracterizează prin intenție. Momentul apariției intenției nu influențează la calificarea faptei” [1].

Analizând problema științifică de soluționat, am stabilit că legislația internațională abordează incriminarea infracțiunii de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă în mod diferit, acordând protecție superioară existenței vieții și sancționând actele de periclitare a dezvoltării fizice și psihice a copilului. Se observă că și legiuitorii străini au condiționat aplicarea unui regim al sancțiunilor mai restrâns, având drept criteriu influența tulburărilor fizice și psihice provocate mamei la naștere.

În compartimentul 1.3. identificăm lucrarea științifică *Pruncuciderea: Analiză juridico-penală și criminologică* în care cercetătoarea Gîrlă L. analizează conceptul, definiția și particularitățile pruncuciderii atât sub aspect penal cât și criminologic. Aceasta recomandă ca art.147 CP al RM să fie denumit *neonaticid*, urmând a fi sancționat ca „omorul propriului copil nou-născut săvârșit în timpul nașterii sau în primele 24 de ore după naștere de către lehuza sau lăuza, care se află într-o stare de tulburare fizică sau psihică cauzată de naștere cu diminuarea discernământului” [28, p.131]. Prin publicații succesive autoarea motivează prin argumente științifice care sunt cauzele care au condus la elementele de noutate și consideră că „momentul de început al vieții ființei umane îl constituie perioada cuprinsă între declanșarea procesului nașterii și nașterea propriu-zisă” [29, p.47]. Aceasta precizează că trebuie să se ia în considerare că viața copilului apare mai devreme, tocmai de aceea ea trebuie ocrotită de legea penală nu numai după separarea fătului de corpul mamei dar și în procesul nașterii propriu-zise. Tocmai din aceste considerente, uciderea intenționată a copilului nou-născut în momentul nașterii constituie infracțiunea de omor.

Este de interes în contextul studiului nostru, articolul scris de aceeași savantă care promovează ideea că nașterea nu este un proces scurt. „Viața copilului nou-născut se consideră începută din momentul declanșării nașterii fiziologice, fapt despre care ne mărturisește clar dispoziția art. 147 CP RM-în timpul nașterii sau imediat după naștere” [30, p.59]. În altă lucrare științifică, aceeași autoare efectuează o analiză amplă a noțiunilor: om, persoană și personalitate, afirmând că în persoană deosebim două laturi: latura biologică și cea socială. „Esența laturii biologice a omului constă în starea lui fizică, în starea și funcționarea corpului și a organelor lui. Anume în aceasta se exprimă esența corporală, naturală a omului, esența laturii sociale este reprezentată de caracteristica socială a omului: nivelul de studii, genul de activitate, locul de trai și de muncă, starea familială, comportamentul social” [28, p.26].

Analiza materialelor științifice publicate în Republica Moldova a permis identificarea structurii conceptului propus și implementat de către autorii Brînza S., Ulianoschi X., Stati, V., et.al., oportun prezentei cercetări, stabilindu-se că „legiuitorul a procedat corect prin a stabili un tratament atenuant în cazul infracțiunii prevăzute la art. 147 din CP al RM” [16, p.76]. Principiile de sistematizare a problemelor pe care le invocă pruncuciderea din perspectiva juridico-penală nu sunt epuizate în întregime de autorii citați acestea fiind în corespondență totală cu cerințele legislative, doctrinare și cele ale practicii judiciare în materie, aspecte care pot fi îmbunătățite.

Prin cercetarea de față a fost demonstrată ipoteza că semnificația care definește latura subiectivă a infracțiunii prev. de art. 147 CP al RM este starea emoțională specială a făptuitoarei

și anume-starea de tulburare fizică sau psihică care se manifestă cu diminuarea discernământului, având drept cauză determinantă, procesul biologic al nașterii. Obiectul juridic special al infracțiunii are caracter plurilateral, format din elemente cu implicații sociale. În concluzie, obiectul juridic special al infracțiunii de pruncucidere este format din „relațiile sociale cu privire la viața copilului nou-născut” [16, p.76].

Trecând la analiza regimului normei de incriminare a infracțiunii prev. de art.147 CP al RM, identificăm lucrarea științifică *Reglementări de drept vizând participația la infracțiunea de pruncucidere*, emisă de Berliba V. și Cojocar R. Aceștia emit că „în legea penală nu constituie temei de a o considera o infracțiune-tip. Astfel, pruncuciderea este o specie a infracțiunii de omor pentru care se stabilește un regim mai blând de sancționare și care cuprinde în conținutul său constitutiv configurația tipică a omorului la care se adaugă și sub elementele circumstanțiale descrise în dispoziția de incriminare a art. 147 CP RM” [18, p.26].

Cu privire la limitele pedepsei identificăm autori care consideră că „structura acestei dispoziții nu este reușită deoarece limitele răspunderii penale pentru infracțiunea dată sunt lărgite nejustificat, iar acestea ar putea fi cauza abuzurilor din partea organelor de urmărire penală, precum și a erorilor judiciare” [28, p.18]. În continuarea discuției pe palierul conturat și plecând de la valoarea supremă a vieții privită din momentul nașterii sale, a fost remarcat conținutul lucrării *Unele aspecte ale calificării infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM*, unde savantul Stati V. evidențiază că așa cum este statuat în alin. (2) art. 1 al Legii nr.338 din 15.12.1994 [13] privind drepturile copilului adoptată de Parlamentul Republicii Moldova: „o persoană este considerată copil din momentul nașterii până la vârsta de 18 ani” [31, p.194]. A fost luată în considerare și lucrarea științifică a aceluiaș autor „*Din nou despre infracțiunea de pruncucidere. Considerații critice asupra unor opinii doctrinare*” [32] care a adus o viziune nouă asupra fenomenului cercetat, savantul dezbătând cu celeritate opiniile cercetătorilor care au realizat studii științifice în Republica Moldova cu privire la infracțiunea de pruncucidere.

Rezultatele cercetării efectuate au demonstrat că participația este de neconceput în cazul pruncuciderii iar în motivarea acestei sintagme argumentăm că în cazul participației toți autorii trebuie să săvârșească aceeași infracțiune. *Per initio*, se constată că norma penală prevăzută la art.147 CP al RM corespunde cu standardele prevederilor europene și internaționale de protecție a drepturilor nou-născutului. Lucrările savanților cercetate au contribuit la realizarea prezentei cercetări în ceea ce privește aspectul juridico-penal al infracțiunii de pruncucidere reprezentând astfel o sursă importantă de informații.

În compartimentul 1.4. a fost realizată o cercetare a doctrinei penale nemijlocit consacrată protecției juridico-penale a infracțiunii prevăzută la art. 200 alin.(1) CP al României.

Astfel, în teză sunt luate în considerare și concluziile formulate în lucrarea științifică *Infracțiuni contra vieții persoanei* de Dobrinescu I. unde identificăm poziția acordată făptuitorului care participă la uciderea nou-născutului. Din analiza materialului am stabilit că nu este relevant ca circumstanțele atenuante care au stat la baza atenuării pedepsei mamei să beneficieze și alți participanți întrucât „ar fi nefiresc și în contradicție cu principiile răspunderii penale să se acorde tratament atenuat aceluși participant. În consecință, toți cei care determină sau ajută pe mama aflată în stare de tulburare să își ucidă copilului nou-născut răspund pentru instigare sau complicitate la omor” [17, p.124]. Poziția calificării infracțiunii prin prisma faptului că soluțiile date în aplicarea încadrării juridice a participanților în mod diferit de fapta autoarei infracțiunii prev. de art. 177 CP al României de la 1969 se află în dezacord cu principiul unității de infracțiune și cu principiul complicității în formă secundară de participație.

Relevant pentru prezenta cercetare a fost și lucrarea *Conținutul constitutiv al infracțiunii*

de pruncucidere, unde autorul identifică existența stărilor de tulburare psihopatologică post-partum care apar în momentul uciderii copilului ca fiind cele care atenuează pedeapsa prevăzută de legiuitor, aspecte care reies „cu certitudine din împrejurările concrete, care sunt stabilite pe bază de probe concludente, constatări clinice și medico-legale sau expertize psihiatrice” [20, p.128]. Un alt studiu a fost luat în considerare pentru cercetarea noastră unde se relevă faptul că pentru calificarea faptei „nu contează dacă mama este căsătorită sau nu, dacă raporturile sexuale în urma cărora copilul a fost conceput au avut loc în cadrul căsătoriei sau au avut caracter extraconjugal, nu este relevant pentru existența infracțiunii dacă respectivele raporturi sexuale au fost consimțite de viitoarea mamă sau aceasta a fost constrânsă” [15, p.415].

În baza studierii lucrărilor științifice care au fost luate în considerare la problema științifică de soluționat, se constată că opiniile și demersurile cercetătorilor din ambele state converg cu normele penale europene și internaționale care oferă protecție juridico-penală nou-născutului și care vor armoniza infracțiunea cercetată. În concluzie, am constatat că norma penală din toate statele analizate are ca obiectiv ocrotirea valorilor sociale și a relațiilor sociale cu un accent deosebit pe protejarea vieții umane implicit a nou-născutului.

Compartimentul 1.5. vizează concluziile la care a ajuns autorul în Capitolul I.

Capitolul 2 intitulat „Particularități juridico-penale ale infracțiunii prevăzute de art.200 alin.(1) potrivit legislației penale a României” În compartimentul 2.1. s-a argumentat că prin prisma noilor reglementări ale CP al României legiuitorul român a optat pentru sancționarea mai îngăduitoare a actelor de uciderea nou-născutului, numai în situația în care acțiunea este atribuită în exclusivitate subiectului activ și numai în cazul în care acționează „imediat după naștere dar nu mai târziu de 24 de ore, săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică” [14] fiind incriminată conform articolului 200 alin. (1) CP al României la Secțiunea a 3- a *Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie*.

Analizând problema științifică de soluționat, am stabilit că circumstanța atenuantă de care beneficiază făptuitoarea nu este conferită de către legiuitor prin prisma unor circumstanțe extrinseci cum ar fi conceperea copilului în urma unor relații care ies din cadrul căsătoriei, întrucât nu este relevantă situația socială a mamei sau percepția negativă a comunității unde trăiește mama, ci doar a stării de tulburare psihică care trebuie manifestată concomitent cu actul biologic al nașterii, când încă pe corpul victimei mai sunt identificate semnele nașterii recente. Fapta o regăsim incriminată în legislațiile penale ale altor state ca o variantă atenuantă a omorului și este incriminată ca o infracțiune de sine stătătoare cu denumire și conținut normativ specific propriu, fie o circumstanță atenuantă a infanticidului.

În compartimentul 2.2. s-a observat că legiuitorul român a disecat infracțiunea de pruncucidere incriminată în vechea legislație în două infracțiuni distincte, raportate la delimitarea în timp a actului nașterii, respectiv: uciderea nou-născutului de către mamă, prev. de art. 200 alin. (1) CP al României și vătămarea fătului reglementată conform art. 202 alin. (4), în referire la alin. (1) din CP al României comisă „în timpul nașterii care a împiedicat instalarea vieții extrauterine” [14], considerând că lămurește situația delimitării în timp a infracțiunii comise asupra fătului, înainte de instalarea vieții extrauterine de cea de nou-născut, care, în practica obstetrică-ginecologică se realizează în momentul tăierii cordonului ombilical și producerea primei respirații a nou născutului. Opiniile cercetătorilor au fost luate în considerare la obiectarea și stabilirea necesității noii reglementări de sancționare a infracțiunii raportate la scopul urmărit în argumentarea introducerilor limitelor temporale, constatând că intervalul cuprins între momentul declanșării nașterii și până la finalizarea acestui proces, în vechea normă penală era amplasat în afara tutelei dreptului penal. Constatăm că obiectul juridic special al infracțiunii

prev. la art. 200 alin.(1) CP al României îl constituie relațiile sociale care sunt reprezentate de apărarea familiei și implicit a membrilor acesteia prin actele care aduc atingere acestor relații. Obiectul material păstrează aceleași forme și caracteristici ca în cazul infracțiunii de pruncucidere prev. la art. 177 CP al României de la 1969. Infracțiunea cercetată sensibilizează încă de la primele elemente caracteristice privind subiecții infracțiunii. Astfel, subiectul activ este nemijlocit unic (exclusiv) și calificat: mama naturală/purtătoare (surogat) a nou-născutului.

În compartimentul 2.3. este analizat obiectul juridic special al infracțiunii cercetate care îl formează relațiile sociale, care sunt în strânsă legătură cu protejarea vieții copilului încă din primul moment al apariției sale, respectiv încă de la naștere. În cadrul cercetării obiectului infracțiunii prev. de art. 200 alin.(1) CP al României, concluziile savanților români au o semnificație majoră în argumentarea unei poziții îndreptățite cu privire la obiectul infracțiunii. Acesta a fost identificat în copilul nou-născut, care din momentul când procesul nașterii s-a finalizat, fătul este expulzat și nou-născutul își începe existența sa proprie.

În urma analizei s-a argumentat ipoteza că, deși copilul are calitatea de nou-născut un interval restrâns, acesta trebuie în acest timp se păstrează pe corp urmele unei nașteri recente, fără ca această perioadă să fie stabilită temporal după vreun criteriu. Între obiectul juridic generic și obiectul juridic special există un raport de subordonare în sensul că, infracțiunile contra persoanei oricare ar fi obiectul lor specific aduc atingere și obiectului generic comun, adică relațiilor sociale privind persoana ca valoare socială fundamentală. Obiectul juridic special al infracțiunii cercetate este reprezentat de ansamblul relațiilor sociale care asigură protecție membrilor familiei împotriva actelor care aduc atingere vieții acestora. „Viața privită din punctul de vedere al justiției penale începe în momentul desprinderii totale a fătului de corpul mamei. Potrivit opiniilor pediatrice, starea de nou-născut este reținută o perioadă relativ scurtă de timp câtă vreme, pe corpul copilului se mențin urmele nașterii recente” [25, p.492].

Am demonstrat că lămurirea stării de nou-născut care se află în strânsă legătură cu cea a viabilității fătului și a duratei vieții intrauterine, este absolut indispensabilă pentru delimitarea infracțiunii reglementate de art. 200 alin. (1) de cea de prevăzută la art.199 CP al României. Starea de nou-născut se va constata după criteriile medicale morfo-fiziologice specifice. Cerința esențială este să fie născut viu, stabilindu-se din punct de vedere medico-legal dacă plămânul copilului este respirat, acest fapt stabilindu-se prin diagnostic histopatologic. Nu este necesar ca nou-născutul să fie și viabil. În mod obișnuit starea de nou-născut se evidențiază prin particularitățile morfologice ale fătului, pornindu-se de la măsurarea corpului și cantitativ, prin cântărirea greutății și aprecierea proporțiilor.

Drepturile subiectului pasiv sunt recunoscute de la concepțiune cu condiția ca nou-născutul să se nască viu. Copilul nou-născut este considerat ca fiind persoană cu toate drepturile ce decurg din această stare, doar după desprinderea totală a copilului de organismul mamei, prin tăierea cordonului ombilical. Prin cercetarea de față s-a demonstrat că natura și cauza morții nou-născutului trebuie analizată temeinic, fiind o condiție indispensabilă care determină existența infracțiunii. În funcție de perioada la care survine nașterea respectiv: la termen sau înainte, copilul putând fi viu sau mort. Sunt de făcut precizări cu privire la relevanța aspectului ca nou-născutul să fie viu fără a mai conta dacă era sănătos, dacă prezintă unele malformații congenitale, născut normal sau viabil. Esențial este ca acesta să aibă calitatea de persoană în momentul în care sunt exercitate asupra sa acțiunile/inacțiunile cauzatoare de moarte de către mamă.

În compartimentul 2.4. s-a stabilit că subiectul infracțiunii de uciderea nou-născutului este numai mama care naște nou-născutul. În cazul infracțiunii analizate, persoana care își omoară nou-născutul are calitate de subiect activ, unic și nemijlocit și trebuie să fie mama

naturală a copilului respectiv parturienta. Identificăm în practica judiciară cazuri în care la diminuarea discernământului mamei sunt luate în considerare durerile provocate de actul nașterii, acestea fiind manifestate în limitele normal admise, fără a fi neidentificate particularități ieșite din comun pe parcursul desfășurării procesului biologic, care însă au avut un fond psihic viciat al mamei, labilitatea putând exista anterior de debutul contracțiilor uterine.

În viziunea noastră, calitatea specială pe care o deține subiectul infracțiunii de uciderea nou-născutului constituie circumstanță personală care se are în vedere la individualizarea sancțiunii aplicate, pedeapsa fiind mai redusă în comparație cu cea prevăzută la articolul 199 CP al României. Este de conceput ca mama să poate fi instigată sau ajutată la uciderea copilului nou-născut de o altă persoană, care poate fi membru de familie sau fără afiliație la familie. Problema sancționării celui care instigă sau ajută mama săucidă nou-născutul a ridicat dificultăți în practica judiciară generând dispute ale unor puncte de vedere diferite. Analizând problema științifică de soluționat, am stabilit că participantul care a ajutat mama la uciderea nou-născutului trebuie sancționat pentru complicitate la infracțiunea de violență în familie, prev. de art. 199 CP al României, dacă este rudă. Circumstanțele privind calitatea de mamă și starea de tulburare psihică a acesteia sunt personale și ele devin relevante ca element constitutiv care se obiectivizează și se repercutează asupra gravității și calificării faptei în întregul său. Circumstanțele atenuante de care beneficiază mama nu se răsfrâng și asupra participanților (instigatori, complici). Analizat prin prisma legiuitorului român, lipsa discernământului este o stare de fapt care poate fi constatată fie anterior, fie după comiterea actului deviant și sub această stare se află numai subiectul activ, nu și ceilalți participanți. Dacă în momentul comiterii faptei, mama nu putea să-și dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale ori nu putea să le controleze fie din cauza unei boli psihice, fie din alte cauze, se constată că fapta a fost comisă cu iresponsabilitate, nefiind imputabilă de legea penală.

Subiectul pasiv al infracțiunii identificat în persoana nou-născutului este titularul valorii sociale protejate care constituie obiectul juridic al infracțiunii. Subiectul lezat îl constituie nu numai copilul nou-născut ci și societatea care este vătămată prin dispariția lui. În situația în care fapta comisă de mamă se produce în timpul nașterii, înainte ca procesul fiziologic al nașterii să se finalizeze nu poate fi reținută comiterea infracțiunii de uciderea nou-născutului prev. la art. 200 alin. (1), aceasta urmând a fi calificată ca infracțiunea de *vătămare a fătului*, reglementată conform art. 202 CP al României. Conform practicii judiciare, orice acțiune de suprimare a vieții fătului înainte de nașterea acestuia, chiar dacă el se naște viu, constituie infracțiunea de provocarea ilegală a avortului, iar, dacă ea este îndreptată contra nou-născutului constituie după caz, infracțiunea de uciderea nou-născutului de către mamă sau aceea de violență în familie.

În compartimentul 2.5. s-a demonstrat că elementul material al uciderii nou-născutului poate fi realizat atât prin acțiuni cât și prin inacțiuni care au ca rezultat moartea victimei. Specificul activității care reprezintă elementul material al infracțiunii cercetate este identificat cu un procent minim de utilizare a forței, care este poate fi exercitată de mamă cu intensitate mică, datorită fragilității nou-născutului și dependenței sale totale de îngrijirile mamei, actele vătămătoare putând duce la suprimarea vieții. Modalitățile faptice prin care se poate determina elementul material au caracter divers și anumite particularități, punându-se în discuție uciderea specifică a nou-născutului care poate consta în loviri, sufocări, înecări. Jurisprudența semnalează drept moduri comisive de suprimare a vieții nou-născutului, pe care o denumește pruncuciderea activă: aplicarea de diferite traumatisme cranio-cerebrale; simpla compresie a cutiei craniene; secționarea gâtului; aplicarea de lovituri în alte regiuni vitale ale corpului. Omisiunea de a acționa în cazul activității de suprimarea a vieții copilului nou-născut se manifestă prin abținerea

de la realizarea acțiunilor de acordare a îngrijirilor și de supraveghere a nou-născutului. Dată fiind vulnerabilitatea organismului nou-născutului și dependența fizică încă de la primele semne ale apariției sale față de persoana care i-a dat viață, mijloacele de violență utilizate împotriva sa pentru a se realiza uciderea lui, sunt de minimă intensitate. Funcțiile biologice din momentul în care fătul trece din viața intrauterină în cea a mediului neo-natal, necesită o adaptare rapidă, celelalte funcții fiind reduse, necesitând îngrijiri aparte, ca treptat organismul acestuia să aibă o viață independentă.

În continuare, pe palierul conturat am demonstrat că pentru întregirea laturii obiective trebuie să fie îndeplinită o cerință esențială, respectiv uciderea nou-născutului să fie realizată imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore. Așa cum am remarcat anterior, pentru a întări legătura între momentul nașterii și pentru conturarea mai clară a condiției esențiale, care nu era reglementată în CP al României de la 1969, a fost completată cu specificația temporală care nu trebuie să depășească 24 de ore. Acest termen a fost stabilit de către legiuitor în acord cu practica judiciară și constatările medico-legale care priveau atât intervalul în care aceste tulburări pot apărea ca fiind asociate cu procesul nașterii de către mamă cât și cu privire la perioada exactă în care copilul avea caracteristicile morfo-fiziologice de nou-născut. În raport cu delimitarea perioadei, putem identifica și o altă ipoteză care decurge din conținutul legal al infracțiunii așa cum este ea delimitată „imediat după naștere dar nu ai târziu de 24 ore”, de unde reiese că și în cazul în care acțiunea de ucidere a avut loc în interiorul acestei perioade, moartea poate interveni și ulterior acestei perioade. Dimpotrivă, fapta nu va constitui infracțiunea de uciderea nou-născutului de către mamă, dacă fapta a fost comisă într-un moment ulterior acestei perioade, fapta urmând a fi incriminată conform art. 188 CP al României și atunci când constatăm că starea de tulburare psihică postnatală persistă. Între acțiunea sau inacțiunea subiectului activ nemijlocit și rezultatul produs, care constă în moartea victimei identificată în persoana nou-născutului, este necesar să existe o legătură de cauzalitate, acest fapt rezultând neîndoielnic din modul de comitere al infracțiunii. Legătura de cauzalitate este necesară să existe nu numai între activitatea mamei de uciderea copilului și moartea sa, ci și cu privire la starea de tulburare psihică a mamei, întrucât dacă această premisă nu există, fapta va fi incriminată ca omor/violență în familie.

În compartimentul 2.6. este analizată latura subiectivă a infracțiunii de uciderea nou-născutului. Intenția de suprima viața nou-născutului trebuie să se apară ca răspuns al stimulilor senzoriali și fiziologici emiși de starea de tulburare psihică, care este condiționată temporal: în momentul nașterii sau în perioada imediat următoare. Această stare trebuie să afecteze responsabilitatea mamei, care trebuie să se manifeste spontan. Orice acțiune care ține de acte premeditate, respectiv ascunderea sarcinii, dezinformarea medicului care supraveghează sarcina, etc., duc la schimbarea încadrării juridice a faptei în infracțiunea de omor.

Infracțiunea comisă de mamă poate prezenta diferite modalități faptice. Din studierea jurisprudenței s-a constatat că determinarea împrejurărilor în care s-au comis acțiunile vătămătoare și modalitățile faptice vor conduce la stabilirea încadrării infracțiunii și a pedepsei în măsura în care acestea s-au răsfrânt asupra stării de tulburare psihice, sub imperiul căreia s-a aflat mama. Existența infracțiunii de ucidere a nou-născutului ca incriminare distinctă a generat controverse și soluții neunitare în materia participăției penale. Am identificat anterior că legislațiile europene au renunțat la consacrarea pruncuciderii ca incriminare distinctă. Infracțiunea prevăzută la art. 200 alin. (1) din CP al României are ca fundament starea de tulburare în care se află făptuitoarea și este reținută ca atare numai în momentul când ea însăși exercită direct și nemijlocit la suprimarea vieții nou-născutului imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore. Uciderea nou-născutului prin alte persoane sau ajutând pe făptuitor în calitate

de complice, evidențiază existența unui comportament supletiv/facultativ. Manifestarea rațională a acțiunii sau inacțiunii pe care o realizează mama exclude existența tulburării psihice. Intensitatea tulburărilor pricinuite de naștere se obiectivează a nu fi cele normale, ci, unele de o intensitate care să ducă la tulburări de natură psiho-fizică cu diminuarea discernământului manifestat în perioada imediat după actul fiziologic al nașterii. Conținutul subiectiv al infracțiunii presupune existența vinovăției sub forma intenției care se poate manifesta prin ambele modalități respectiv, cu intenție directă sau indirectă. Cerința esențială pentru existența intenției directe este identificarea unei stări de tulburare psihică. Tulburările de altă factură nu pot fi reținute pentru incriminarea infracțiunii prevăzută la art. 200 alin. (1) CP al României.

În compartimentul 2.7. S-a argumentat că uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă se poate realiza într-o formă imperfectă a tentativei la art. 200 alin. (1) din CP al României, care însă nu se pedepsește. Factorii externi care în concepția CP al României au determinat justificat modalitatea normativă atenuată a faptei de ucidere a nou-născutului, în cazul în care actele materiale au fost comise de către mamă imediat după naștere dar nu mai târziu de 24 de ore, condiția obligatorie este ca aceasta să se afle în stare de tulburare psihică. Prin renunțarea la sintagma: *cauzată de tulburare pricinuită de naștere*, legiuitorul actual a încercat să lărgască sfera psihologică de aplicare a acestei variante atenuate a omorului. Dacă anterior, tulburările care se puteau stabili (avându-se în vedere ansamblul restrâns de dezechilibre psihopatologice, care se constatau cu dificultate de către expertizele medico-legale psihiatrice ce erau realizate uneori tardiv), conform noii reglementări se pot avea în vedere pe lângă tulburările provocate mamei în mod nemijlocit de actul biologic al nașterii și alte stări de natură psihică care pot avea legătură cu traumele care sunt provocate de împrejurările create anterior în cadrul socio-familial de proveniență al mamei, în timpul sarcinii.

Rezultatul acțiunii vizează baza normativă a infracțiunii prev. la art.200 alin.(1) CP al României. Efectul acțiunii și a rezultatelor care contribuie la soluționarea problemei științifice importante, constă în elucidarea și implementarea unor noi termeni în care se poate săvârși fapta vătămătoare de către mama asupra nou-născutului, fapt care a condus la perfecționarea cadrului normativ ai României în vederea implementării în Partea specială a Codului Penal a propunerilor de *lege ferenda*, pentru a sigura baza teoretică și practică a normei penale în vigoare. Soluția problemei științifice constă în acțiunea nemijlocită întreprinsă în procesul de fundamentare, identificare și reconceptualizarea a laturii obiective și subiective a infracțiunii cercetate. Rezultatul obținut rezidă astfel din instrumentarul de identificare a particularităților infracțiunii de pruncucidere, fapt ce a dus la clarificarea atât pentru teoreticienii cât și practicienii din domeniul dreptului penal, al semnelor obiective și subiective a infracțiunii de uciderea nou-născutului, în vederea aplicării ultimelor modificări și completări operate în cadrul Capitolului III din Partea specială a CP al României. Noutatea științifică este determinată și de anumiți factori cum ar fi poziționarea normei incriminatorii prin integrarea organică în sediul normativ în vigoare, stabilirea unor sancțiuni adecvate pericolozității faptei, accețiunea conform căreia fenomenul se caracterizează printr-un pericol sporit care aduce atingere gravă persoanei.

S-a realizat un studiu empiric în Penitenciarul de femei Târgșorul Nou din România. În urma studiului empiric realizat, am ajuns la concluzia că înainte de trecerea la săvârșirea actului infracțional conținut al laturii subiective a pruncuciderii, toate femeile care comit acte de violență îndreptate asupra persoanelor și implicit a nou-născuților, parcurg o stare periculoasă iminentă. Această stare poate fi caracterizată ca o stare de criză sau de tulburare psihică și fizică a făptuitoarei, care sub imperiul acestor stări se hotărăște să comită fapta pedepsită de legea penală. Metodele și tehnicile de observare, de interpretare și experimentare întreprinse, au pus în

evidență elementele de personalitate ale subiecților studiați precum și factorii sociali care au contribuit la orientarea trăsăturilor delincvente. În urma studiului au fost identificate caracteristicile patologice care au constituit mediul personalității orientate antisocial, variabilitatea acestora sugerând nivelul de inadaptabilitate al persoanelor deținute în penitenciarul de femei, la realitatea cu care se confruntă înainte de a vătămă subiectul pasiv. Interpretarea rezultatelor reieșite din datele statistice și analiza factorilor care au contribuit la orientarea antisocială a persoanelor intervievate, a dus la aprecierea asupra personalității delincvente pentru formularea unui diagnostic. Exprimarea ipotezei asupra comportamentului criminal identificat la femei a dus la concluzia că evaluarea unui pronostic infracțional necesar pentru formularea unui program de tratament care se poate aplica în instituțiile specializate, poate fi abordat triunic din prisma aspectelor bio-psiho-social.

Compartimentul 2.8. vizează concluziile la care a ajuns autorul în cadrul acestui capitol.

Capitolul 3 intitulat „Reglementări de drept penal privind infracțiunea de pruncucidere conform legislației penale a Republicii Moldova”

În compartimentul 3.1. a fost analizată evoluția cadrului legislativ al incriminării infracțiunii de pruncucidere în Republica Moldova. Scopul urmărit în argumentarea poziției noastre prin analiza retrospectivă a pruncuciderii constând în aceea că, legiuitorul a incriminat infracțiunea în vechea normă penală ca fiind: „omorul pruncului săvârșit cu premeditare de către mamă în timpul nașterii sau imediat după nașterea lui” [10], făptuitoarea fiind pedepsită cu privațiunea de libertate până la trei ani sau cu amenda în cuantum de până la o sută de salarii minime. Legea penală a RM din 2002 vine și revizuieste formula precedentă și pentru a nu mai lăsa loc de interpretări, specifică clar în descrierea infracțiunii, existența unei stări psihice sau fizice deosebite, însoțite de diminuarea discernământului, definind infracțiunea sancționată de art.147 CP RM ca fiind omorul copilului nou-născut, săvârșit în timpul nașterii sau imediat după naștere de către mama [11]. În același context, apărând valorile sociale majorează pedeapsa prevăzută în CP al RM de la 1961, stipulând în noua lege că pentru comiterea infracțiunii de pruncucidere pedeapsa închisorii este de până la 5 ani. În referire la incriminarea din prezenta normă penală a Republicii Moldova, considerăm adecvată soluția legiuitorului de a înlocui incriminarea și conținutul din legislația anterioară, cu cea prevăzută în prezent la art.147.

În compartimentul 3.2. s-a argumentat obiectul juridic special și cel material. Obiectul principal al dreptului penal constă în ocrotirea valorilor sociale și a relațiilor sociale care se formează în jurul acestor valori. Legile penale din RM și alte sisteme de drept penal străine se concentrează pe protejarea acestor valori prin incriminarea infracțiunilor. Statul are datoria de a proteja aceste valori, iar respectarea și ocrotirea persoanei reprezintă o îndatorire primordială. Legiuitorul din Republica Moldova a introdus un tratament atenuant în cazul infracțiunii de pruncucidere, având în vedere starea temporară de tulburare a mamei cauzată de naștere. În urma cercetării, am stabilit că viața copilului nou-născut este considerată obiect juridic special al pruncuciderii. Emitem că obiectul juridic special al infracțiunii prev. la art. 147 CP RM constă în relațiile sociale care protejează dreptul la viață al copilului nou-născut și care sunt vătămăte sau puse în pericol de către mamă, prin atingerea valorilor sociale apărute de legea penală.

Identificăm ca obiect material corpul nou-născutului asupra căruia s-a săvârșit acțiunea descrisă în norma penală. Corpul persoanei reprezintă expresia materială a vieții și sănătății sale și s-a constatat că nou-născutul este afectat în cazul săvârșirii infracțiunii. Indiferent de vârsta, starea sau capacitățile fizice sau mentale ale copilului, corpul său este considerat obiect material al infracțiunii. Am demonstrat prin analizarea definiției expresiei corporale a vieții și sănătății persoanei că aceasta cuprinde ansamblul de funcții și procese organice care asigură individului

prezența biologică și care în cazul distrugerii sau afectării lor, duc la pierderea calității de ființă vie și sănătoasă, nefiind necesar să fie și viabil. În concluzie, obiectul material este corpul nou-născutului, victima fiind însuși copilul care a suferit prejudiciul ca urmare a săvârșirii infracțiunii.

În compartimentul 3.4. se discută condițiile cumulative ale subiectului care săvârșește infracțiunea de pruncucidere. Studiind articolul 21 din CP al RM, se constată că subiectul infracțiunii este numai persoana fizică responsabilă care săvârșește infracțiunea și care are cel puțin 16 ani, la momentul comiterii faptei. Pruncuciderea este o infracțiune specială în care mama/parturienta care naște nou-născutul este considerată autor unic, chiar dacă are doar 14 ani la momentul săvârșirii infracțiunii. Participația la comiterea pruncuciderii nu este posibilă în general întrucât tratamentul mai blând de care beneficiază mama pruncucigașă se răsfrânge doar asupra sa, având caracter personal de care ceilalți participanți nu pot beneficia. Este de precizat la calificarea faptelor comise: participația subiectului în rezultatul lipirii de viață a copilului nou-născut este în exclusivitate comisă în baza infracțiunii prev. de art. 145 CP RM.

În cazul în care mama și-a ucis victima împreună cu alte persoane în rezultatul instigării sau complicității, mama va răspunde penal pentru pruncucidere, ceilalți autori care au instigat-o sau ajutat-o la suprimarea vieții nou-născutului, vor fi trași la răspundere potrivit art. 42 și lit. e) alin.(2) art.145 CP RM. Pentru a înțelege corect termenii utilizați în contextul analizei juridice și medicale, au fost clarificate noțiunile de sarcină, naștere, făt și copil nou-născut. S-a demonstrat că sarcina se referă la perioada de dezvoltare a embrionului și ulterior a fătului în uterul matern, de la momentul fecundării până la naștere. Nașterea este procesul prin care fătul viabil și anexele sale sunt expulzate sau extrase din corpul mamei prin căi naturale. Avortul reprezintă întreruperea sarcinii și expulzarea produsului de concepție în primele 6 luni de dezvoltare intrauterină, iar nașterea prematură este termenul utilizat atunci când fătul este expulzat sau extras înainte de 37 de săptămâni de gestație. Este important de menționat că există diferențe semnificative între noțiunile de făt și nou-născut înțelese atât din punct de vedere științific cât și juridic. Fătul se referă la produsul de concepție care se află în perioada vieții intrauterine, începând de la momentul încheierii fazei embrionare. Nou-născutul, pe de altă parte este fătul care a fost expulzat sau extras din corpul mamei și care poate trăi independent de acesta. În concluzie, momentul de început al vieții persoanei, nu poate fi determinat înainte de momentul declanșării actului fiziologic al nașterii nou-născutului, drept pentru care se va propune introducerea unei noi norme care să incrimineze infracțiunea de vătămarea fătului.

În situația în care mama biologică nu este și mamă purtătoare/de gestație, săvârșind acțiuni/inacțiuni care au dus la moartea nou-născutului, acestea nu i se va putea reține calificarea infracțiunii de pruncucidere, fiind cercetată pentru infracțiunea de omor, deoarece starea de tulburare fizică sau psihică, cu diminuarea discernământului, este condiționată de implicarea autoarei în procesul biologic al nașterii. Atenuarea pedepsei infracțiunii cercetate este dată de condiția sine qua non: cauzată de naștere, element circumstanțial prevăzut în textul normativ al art.147 CP al RM alături de calitatea subiectului infracțiunii și starea fizică sau psihică, cu diminuarea discernământului, provocată de procesul biologic al nașterii. În cazul în care mama biologică nu este și mamă - purtătoare/parturientă și ucide nou-născutul, chiar și în intervalul stipulat în norma legală, calificarea faptei vătămătoare va fi făcută în baza art.145 CP al RM.

În compartimentul 3.5. S-a analizat latura obiectivă a infracțiunii de pruncucidere, care cuprinde fapta prejudiciabilă, identificată într-o acțiune sau inacțiune exprimată prin lipsirea ilegală de viață a copilului nou-născut. Existența laturii obiective presupune să se materializeze urmările prejudiciabile ale activităților vătămătoare, identificate în moartea cerebrală a victimei și o legătură de cauzalitate între fapta prejudiciabilă și urmările care au dus la moartea nou-

născutului. Elementul material al infracțiunii constă în activitatea mamei manifestată prin acțiunea sau inacțiunea prejudiciabilă asupra corpului victimei, în timpul nașterii sau imediat după aceasta. Pruncuciderea este o infracțiune care implică o acțiune prejudiciabilă conștientă și volitivă. Această acțiune poate lua diverse forme și gesturi care duc la privarea ilegală de viață a copilului nou-născut. Subiectul infracțiunii poate utiliza diferite instrumente sau mijloace tehnice pentru a suprima viața victimei. Momentul începerii și consumării acțiunii prejudiciabile are o importanță deosebită în ceea ce privește răspunderea penală. Pruncuciderea poate fi clasificată ca o infracțiune cu consecințe îndepărtate, iar, consumarea acțiunii este identificată în momentul survenirii morții biologice a copilului nou-născut. Textul legii penale descrie în mod precis și complet caracterul prejudiciabil al acțiunilor infracționale ale mamei nou-născutului. Fapta poate fi considerată o infracțiune comisivă și în unele cazuri poate fi evaluată ca o faptă de comisiune prin omisiune. În ceea ce privește pruncuciderea activă, aceasta poate fi realizată prin acțiuni de vătămare aplicate direct asupra corpului, care pot cauza moartea cerebrală a nou-născutului. În cazul în care victima nu a decedat, dar a suferit traume fizice grave ca urmare a acțiunii/inacțiunii mamei sau al altor persoane, care cu intenție au provocat nou-născutului o suferință fizică care reprezintă tratament inuman, fapta ar trebui incriminată ca tratament inuman, prin cauzarea intenționată a unei suferințe fizice săvârșite asupra nou născutului.

Pruncuciderea se poate săvârși și prin inacțiune, numită pasivă. Inacțiunea prejudiciabilă reprezintă o formă pasivă a conduitei subiectului, având în comun cu acțiunea vătămătoare aspectul comportamentului conștient și volitiv. Pentru a se considera inacțiune prejudiciabilă este necesară prezența unei obligații și a unei posibilități reale pentru subiect de a acționa conform acestei obligații, în special în ceea ce privește îndeplinirea actelor specifice relațiilor de rudenie sau familiale. Protejarea vieții prin intermediul dreptului penal este absolut necesară, deoarece atingerea adusă vieții nu poate fi reparată iar instalarea morții este un proces ireversibil. Odată ce consecința prejudiciabilă este produsă, principiul *restitutio in integrum* nu mai poate fi aplicat.

S-a demonstrat că în cazul pruncuciderii urmările prejudiciabile periculoase pentru societate sunt comise de către mama nou-născutului și rezultă în decesul acestuia prin moarte cerebrală. Producerea exclusivă a morții victimei completează latura obiectivă. „Timpul săvârșirii infracțiunii este un element care trebuie să fie avut în vedere la calificarea faptei incriminate, acesta fiind caracterizat prin două situații condiționate de timpul concret de săvârșire, respectiv: în timpul nașterii și imediat după naștere. Momentul inițial al perioadei este momentul de început al vieții nou-născutului. Momentul final, este cel în care s-a terminat expulzarea copilului, fătul a fost separat de organismul matern prin tăierea cordonului ombilical și s-a eliminat placenta. Perioada de timp imediat după naștere, trebuie interpretată cronologic, raportat la criteriile morfofiziologice. Momentul final al acestei perioade, este marcat de expirarea termenului de 24 de ore de la debutul nașterii până când se prezumă că se mențin încă pe corpul victimei semnele nașterii recente” [23, pp.577-578]. Dacă acțiunea realizată de mama care comite pruncuciderea asupra corpului nou-născutului a avut loc, dar, decesul victimei nu s-a produs din cauze independente de voința și capacitatea de exercițiu a mamei, aceasta va fi responsabilă pentru alte infracțiuni conexe, în funcție de particularitățile fiecăreia. Raportul causal reprezintă o condiție esențială în determinarea răspunderii penale și este un element distinctiv al tuturor infracțiunilor care sunt considerate consumate doar odată cu survenirea consecințelor prejudiciabile. În cadrul pruncuciderii, este necesar să se stabilească un raport de cauzalitate între acțiunile sau inacțiunile prejudiciabile exercitate de către subiect asupra corpului victimei și moartea acesteia. Aceasta reprezintă un element indispensabil al laturii obiective.

Acțiunile sau inacțiunile comise de mamă trebuie să fie cauza directă a decesului nou-

născutului pentru a exista o infracțiune consumată deucidere a nou-născutului. S-a demonstrat că urmarea imediată în cadrul infracțiunii de pruncucidere este identificată atunci când se constată moartea nou-născutului și reprezintă în esență un proces complet. Chiar și în cazul în care moartea nou-născutului intervine brusc, moartea în sine este un fenomen care se instalează treptat. Există două teorii privind momentul morții. Este important de menționat că în cazul în care moartea nou-născutului survine imediat după naștere datorită unor malformații congenitale incompatibile cu viața în acest caz, nu există un raport de cauzalitate între acțiunile sau inacțiunile mamei și moartea victimei. Prin urmare în acest caz, fapta nu poate fi calificată ca infracțiunea prevăzută la articolul 147 din CP al RM .

Raportul dintre activitatea deucidere și moartea nou-născutului trebuie să fie evident. Acest raport trebuie să existe chiar și atunci când alte cauze cum ar fi circumstanțele preexistente, concomitente sau survenite din alte motive au contribuit la producerea rezultatului prejudiciabil constând în moartea victimei. În ceea ce privește locul temporal al săvârșirii infracțiunii de pruncucidere, acesta poate fi în principal în timpul nașterii sau imediat după naștere. Este important de menționat că nașterea se referă la expulzarea fătului și a placentei prin căile naturale în urma forțelor travaliului. În cazul infracțiunii cercetate momentul producerii rezultatului adică moartea copilului nou-născut, poate fi o problemă discutabilă și complexă. Legislația penală nu oferă un termen legal de referință în acest sens, iar legiuitorul nu este obligat să clarifice momentul de final al vieții persoanei, pentru a distinge pruncuciderea de cea de omor.

În compartimentul 3.6. se tratează noțiunea și formele vinovăției precum și intenția și modalitățile infracțiunii de pruncucidere. Latura subiectivă a infracțiunii implică aspecte psihologice legate de conștiința, voința și trăirile mamei în momentul comiterii faptei. Aceste semne juridice cum ar fi: vinovăția, mobilul și scopul sunt interconectate, dar, fiecare are o importanță distinctă. Infracțiunea poate fi comisă cu intenție directă, indirectă, preterintenție sau din culpă, în situațiile prevăzute de legea penală. „Deși vinovăția are o importanță deosebită în calificarea faptei drept infracțiune, nu scoate total în evidență mobilul care a determinat mama să comită infracțiunea și rezultatul final pe care aceasta dorește să îl obțină, legiuitorul completând astfel prin texte incriminatoare latura subiectivă, legiferând și alte condiții care să reprezinte motivul și semnele facultative a componenței infracțiunii” [24, p.570].

Sub aspectul intenției indirecte, mama are în vedere mai multe efecte posibile, însă, numai moartea copilului poate fi incriminată ca pruncucidere, subiectul infracțiunii de pruncucidere neurmărind în mod intenționat producerea acestor efecte. Responsabilitatea penală presupune existența unei capacități psihice neviciate care să îi permită mamei să înțeleagă sensul și scopul propriilor acțiuni și să le controleze în conformitate cu dorința sa. În absența acestei capacități de autocenzură, mamei nu i se poate imputa acțiunile sale dăunătoare și justiția penală modernă respinge ideea unei responsabilități penale obiective.

În compartimentul 3.7. Delimitarea infracțiunii de pruncucidere de alte infracțiuni se argumentează distincția dintre pruncucidere și alte infracțiuni prevăzute în CP al RM. Conform concepției legiuitorului, în cazul în care săvârșirea intenționată a unei infracțiuni conduce la consecințe mai grave, care nu erau cuprinse în intenția făptuitorului, răspunderea penală pentru aceste consecințe survine doar în cazul în care subiectul a prevăzut urmările prejudiciabile, dar le-a considerat în mod ușuratic evitabile, sau în cazul în care autoarea nu a prevăzut posibilitatea survenirii acestor consecințe, deși ar fi trebuit și ar fi putut să le prevadă.

Pruncuciderea și lăsarea în primejdie a nou-născutului sunt două infracțiuni distincte, cu criterii obiective de delimitare. „Există un număr larg de infracțiuni care sunt asemănătoare cu pruncuciderea, în șirul acestora înscriindu-se și omorul. În primul rând, diferențele există prin

definirea cercului de subiecți, care în cazul pruncuciderii este unul restrâns, fiind aplicabil numai în raport cu mama lăhuză, respectiv mama care naște copilul. În cazul infracțiunii de omor, nou-născutul poate fi ucis fie de tatăl acestuia, fie de orice altă persoană care nu este mama sa. În al doilea rând, deosebim infracțiunea de omor intenționat de cea de pruncucidere, prin latura subiectivă diferită care este caracterizată prin starea de tulburare fizică sau psihică a mamei, cu diminuarea discernământului.” [22, pp.66-67]. Aspectele rezultate prin compararea infracțiunii de pruncucidere cu cele ce au ca obiect moartea victimei, a determinat rezultatul identificat în latura subiectivă a acțiunii de ucidere. „Conduitele umane deviate heteroagresive au în vedere atitudinile violente caracterizate prin utilizarea forței fizice în raporturile interpersonale. Agresivitatea ca atitudine comportamentală se găsește în structura fiecărui făptuitor, cu implicații majore în declanșarea actului vătămător. Corelarea între agresivitate și delincvență, identifică comportamentul agresiv delictual, polimorf în cadrul căruia se diferențiază de comportamentul specific criminal, care, pe lângă situația condițională, are un caracter permanent care este susținut sau amplificat predominant de factorii de mediu și de ordin social negativi” [21, p.285]. În urma analizei cumulului de cauze penale am constatat că mamele condamnate au vârste cuprinse între 15 și 25 de ani; peste 50% din femeile învinuite nu erau căsătorite, iar sarcinile erau provenite din relații ocazionale sau de concubinaj. Peste jumătate din învinuite au fost însărcinate cu copii pentru prima oară; nivelul stării de tulburare identificat prin elaborarea expertizelor tehnice psihiatrice de cele mai multe ori era păstrat, mamele acționând cu intenție directă la exercitarea actelor violente asupra nou-născuților. Sistemul juridico-penal este asigurat prin pedepsele prevăzute expres de lege în norma penală și au ca scop restabilirea echității sociale. Actualul sistem de justiție identifică subiectul infracțiunii ca o persoană vulnerabilă care beneficiază de prezumția de nevinovăție. Măsurile non-privative de libertate sunt prioritare față de pedeapsa cu închisoarea, în special pentru mamele minore. Relevante sunt hotărârile prin care instanțele de judecată condamnă mama cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau cu cea parțială prevăzută la art. 90 CP RM, considerând că sunt suficiente pentru atingerea scopului.

Capitolul 4 „Rezultatele obținute în cercetarea fenomenului infracțional al pruncuciderii” studiază rezultatele obținute de autorul cercetării în publicațiile științifice și în expunerile relevante identificate în literatura de specialitate în capitolele 1, 2 și 3.

Analizând problema științifică de soluționat am stabilit că nu există un consens cu privire la definirea infracțiunii săvârșite de mamă împotriva copilului nou-născut în toate normele penale, care totuși prin conținut nu diminuează protecția drepturilor victimei. Am identificat problema care a contribuit la soluționarea unei probleme științifice importante, ce constă în elaborarea cadrului conceptual al răspunderii penale pentru pruncucidere și respectiv uciderea nou-născutului săvârșită de mamă, care va garanta aplicarea în mod unitar a normei penale atunci când va fi lezat obiectul infracțiunii identificat în viața nou-născutului asigurând respectarea prevederilor art.147 CP RM și 200 alin.(1) CP al României, la standarde internaționale.

Infracțiunile săvârșite cu violență în RM se detașează în fața celorlalte prin consecințele care le au asupra tuturor victimelor, inclusiv cele de pruncucidere, acestea având un caracter situațional care evidențiază prezența unor schimbări negative atât în plan social cât și economic, în condițiile declanșării unor boli create de stres sau a unor dificultăți materiale. Sinteza rezultatelor cercetării în compartimentele indicate rezidă din analiza multiaspectuală juridico-penală a pruncuciderii expuse în literatura de specialitate din străinătate, RM și România, care au fost analizate într-o viziune proprie, având ca rezultat înaintarea unor soluții privind realizarea justiției penale prin intermediul căreia este incriminată infracțiunea cercetată în cele două state și expunerea unor măsuri de prevenire juridico-penală a fenomenului pruncuciderii.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Caracterul novator și originalitatea rezultatelor științifice obținute în urma elaborării prezentei cercetări științifice constau în următoarele aspecte: 1) evaluarea modelelor de incriminare a infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei și implicit a uciderii nou-născutului de către mamă prin metoda comparativă de studiere a legislației penale din alte state; 2) analiza retrospectivei incriminării pruncuciderii în legislația penală din alte state, a Republicii Moldova și a României; 3) evaluarea modelelor de incriminare a infracțiunii de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, în legislația penală a României și a infracțiunii pruncuciderii în legislația penală a Republicii Moldova; 4) elaborarea unei noi noțiuni juridice privind răspunderea penală pentru infracțiunea de uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă, în legislația penală a României și a infracțiunii pruncuciderii în legislația penală a Republicii Moldova; 5) constatarea semnelor care diferențiază infracțiunea de pruncucidere față de alte infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei prin prisma legislației penale a Republicii Moldova; 6) înaintarea recomandărilor cu titlu de *lege ferenda* care ar trebui luate în considerare pentru îmbunătățirea cadrului legislativ al incriminării infracțiunilor prev. la art. 147 CP al RM și art.200 alin.(1) CP al României.

Ca rezultat al unui tratament complex al obiectului de cercetare, a fost soluționată problema științifică actuală de importanță majoră care rezidă în conturarea unui cadru conceptual complex cu privire la natura juridică a pruncuciderii prin prisma normelor penale naționale și internaționale, a doctrinei și jurisprudenței acumulate în această cercetare, care a dus la identificarea vidurilor legislative în regimul de protecție și sancționare juridico-penală și în elaborarea unor norme de *lege ferenda* care au avut ca scop consolidarea normei penale a infracțiunii de uciderea nou-născutului de către mamă în ambele state.

I. Concluzii generale:

Instituția protejării vieții, implicit a nou-născutului prin prisma drepturilor omului este reglementată atât la nivel internațional în forma sa generală, cât și la nivel național în forme particulare. Obiectivul principal al tratatelor internaționale și a legislațiilor penale ale statelor, care reglementează începutul dreptului la viață, drepturile omului și ale unui proces echitabil în vederea consacării principiului legalității infracțiunilor, este realizarea unei unități mai strânse între statele membre ale Consiliului Europei pentru protejarea vieții a libertății individuale și a statului de drept, principii care constituie fundamentul tuturor democrațiilor autentice care influențează viața persoanei [19, p.84]. (A se vedea: Capitolul I, Compartiment 1.1);

„Infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei, datorită particularităților pe care le prezintă, ocupă un loc distinct. Ținând cont de aceste aspecte, legiuitorii străini dezvoltând ideea că în centrul preocupărilor unei societăți democratice se situează persoana, viața și sănătatea în calitate de valori sociale primordiale care necesită o asigurare juridică multilaterală, a situat capitolul cu privire la infracțiunile contra vieții și sănătății și implicit a uciderii nou-născutului de către mamă în primele Capitole ale Părții Speciale al Codului penal”[26, p.187]. (A se vedea: Compartiment 1.2)

„În contextul reformei judiciare și de drept, legislația penală a cunoscut o evoluție esențială care a fost impusă de dezvoltarea relațiilor interumane și a societății care a dus la o adaptare a legislației din Republica Moldova la principiile și normele dreptului internațional. Pruncuciderea este incriminată în toate legislațiile penale din străinătate ca infracțiune distinctă, însă, conținutul legal și caracteristicile sale nu au aceeași structură variind de la un stat de drept la altul. Viața constituie bunul cel mai valoros al ființei umane, fundamentul existenței și

dezvoltării persoanei fără de care nu pot fi concepute nici celelalte componente ale acesteia, cum ar fi: sănătatea, integritatea corporală sau libertatea”[23, p.578]. (A se vedea: Compartiment 1.3)

Referitor la reglementarea infracțiunii prevăzută la art. 200 alin.(1) din CP al României, au fost emise următoarele concluzii:

1. Obiectul juridic special al infracțiunii prev. la art.200 alin.(1) CP al României îl constituie relațiile sociale care sunt reprezentate de apărarea familiei și implicit a membrilor acesteia prin actele care aduc atingere acestor relații. Corpul copilului nou-născut constituie obiectul material al infracțiunii de ucidere săvârșită de către mamă, acesta fiind privit ca o totalitate de funcții și procese organice care mențin în viață orice persoană. (A se vedea: Compartimentul 2.3)

2. Utilizarea noțiunii de uciderea nou-născutului se referă la comiterea actelor vătămătoare de către mamă asupra produsului de concepție umană aflat la termenul fiziologic al nașterii care în accepțiunea medicinei este raportat la o durată a sarcinii de 9 luni calendaristice sau 280 de zile care se realizează după declanșarea procesului natural al nașterii dar care nu se poate realiza decât până la cel mult 24 de ore de la momentul nașterii. (A se vedea: Compartimentul 2.3)

3. Lămurirea stării de nou-născut se află în legătură cu cea a viabilității fătului și a duratei vieții intrauterine, care este absolut indispensabilă sub aspectul delimitării infracțiunii reglementate la art. 200 alin.(1) CP al României față de alte infracțiuni cum ar fi cea de omor sau vătămarea fătului. Determinarea exactă de către specialiști a stării de nou-născut, este deosebit de importantă atât sub aspectul încadrării juridice corecte a faptei cât și al activităților ce determină administrarea probelor și alegerii tacticilor de cercetare. (A se vedea: Compartimentul 2.4)

4. Din punct de vedere medical calitatea de nou-născut a subiectului pasiv poate subzista numai în primele ore de la declanșarea procesului fiziologic al nașterii și nu are niciun fel de relevanță dacă prezintă malformații congenitale, îndeplinește criteriile somato-psihiice sau de viabilitate sau dacă este dorit de mamă sau de ceilalți membrii. (A se vedea: Compartimentul 2.5)

5. Subiectul activ nemijlocit, unic (exclusiv) și calificat este numai mama naturală sau purtătoare/parturienta (surogat) a copilului nou-născut, căsătorită sau necăsătorită care se află la momentul săvârșirii infracțiunii într-o stare de tulburare psihică. (A se vedea: Compartiment 2.4)

6. Cu privire la reglementarea infracțiunii prev. la art.200 alin.(1) din CP al României se constată că față de CP al României din 1969, unde cerința esențială pentru existența infracțiunii de pruncucidere era de ordin subiectiv, respectiv tulburare pricinuită de naștere, legiuitorul actual observând că această condiție a provocat în practica judiciară numeroase controverse a modificat această condiție, înlocuind-o cu termenul de mama aflată în stare de tulburare psihică, eliminând astfel orice probleme de interpretare care ar putea genera distorsiuni în aplicarea legi. (A se vedea: Compartimentul 2.5)

7. În sensul art. 200 alin.(1) CP al României noțiunea de tulburare psihică o putem identifica numai în contextul psihologic sau fiziologic care nu cuprinde și aspectul social restrângând particularitățile ce rezultau din expresia „tulburare pricinuită de naștere”. Tulburarea psihică nu este limitată strict la cea creată de starea de graviditate urmată de procesul nașterii, iar implicațiile contextului social se înscriu în condiția subiectivă impusă de actuala reglementare a infracțiunii. La fel și stările emoțional-afective care au fost determinate de conflicte rezultate din percepția psihică a mamei că nu își dorește copilul sau că va fi judecată de către membrii comunității într-un mod negativ. (A se vedea: Compartimentul 2.6)

Referitor la reglementarea infracțiunii prevăzută de art. 147 CP al RM, au fost emise următoarele concluzii:

1. Reglementarea infracțiunii prevăzute de art.147 CP al RM conține o abordare actualizată a infracțiunii cercetate, în concordanță cu criteriile științifice din domeniul medical; activitatea vătămătoare este exprimată prin orice acțiune sau inacțiune cauzată nou-născutului care ar avea ca urmare moartea biologică; la configurarea elementului material se impune ca acțiunea sau inacțiunea să aibă loc în timpul nașterii sau după naștere; pentru a subzista infracțiunea, mama trebuie să se afle sub imperiul unor tulburări fizice sau psihice care să-i afecteze discernământul până la limita iresponsabilității.¹ (A se vedea: Capitolul 3, Compartimentul 3.2)

2. Obiectul juridic al infracțiunii de pruncucidere are structura față de configurația tipică a infracțiunii de omor mai restrânsă, făcând referire strict la dreptul de viață al nou-născutului, oferind ca poziție a definiției obiectului juridic al infracțiunii prevăzute la art.147 CP al RM: *relațiile sociale care ocrotesc dreptul la viață, integritatea corporală sau sănătatea nou-născutului, lezate sau subminate prin încălcarea normelor ce ocrotesc valorile sociale.* (A se vedea: Compartimentul 3.3)

3. Obiectul material al infracțiunii de omor este corpul persoanei care se afla în viață când au fost exercitate acțiunile vătămătoare de către autor; în calitate de obiect material al pruncuciderii, identificăm corpul fizic al copilului nou-născut. Acesta are o semnificație proprie dreptului penal și reiese din analiza circumstanțelor obiective cu privire la începutul actului nașterii și menținerea semnelor nașterii recente pe corpul copilului. Normele juridico-penale, analizate din punct de vedere al infracțiunii prevăzute de art. 147 CP al RM nu fac diferență între noțiunile de *copil nou-născut și făt aflat în procesul de expulzare*, pornind de la etapa demarării nașterii fiziologice.(A se vedea: Compartimentul 3.4).

4.Viața nou-născutului se consideră începută din momentul declanșării nașterii fiziologice, după ce acesta a atins un anumit grad al capacității vitale, procesul nașterii fiind caracterizat prin contracții uterine, prin ritmicitatea care progresează concomitent cu creșterea duratei și a tonusului uterin. Viața apare din momentul separării copilului de corpul mamei, însă, consecința unei astfel de teorii ar duce la încălcarea dreptului la viață al copilului care deja se naște, încălcând norma juridico-penală a infracțiunii de pruncucidere.(A se vedea: Compartimentul 3.5)

5. Perioada *imediată de după naștere* este identificată ca fiind pornită după ce nou-născutul a fost expulzat total din uterul mamei și se prelungește pe o perioadă de 24 de ore atât timp cât pe corpul nou-născutului se mențin semnele nașterii recente cât și a stării de tulburare în care se găsește mama aflată sub imperiul durerilor provocate de actul biologic al nașterii. Propunem ca prevederile cu privire la noțiunea de viabil care sunt reglementate conform Ordinului Ministerului Sănătății al RM și elaborate de Organizația Mondială a Sănătății, să fie publicate în Monitorul Oficial, pentru a se putea stabili cu exactitate criteriile viabilității nou-născutului.

6. Precizările cu privire la obiectul material al infracțiunii care este reprezentat de corpul copilului nou-născut nu au nicio relevanță în ceea ce privește calitatea subiectului pasiv care definește persoana aflată în viață. Făcând referire la momentul instalării morții în corpul copilului, acesta pierde calitatea de subiect pasiv și este reprezentat de obiectul material al infracțiunii. (A se vedea: Compartimentul 3.5)

7.Tulburarea psihică provocată de actul nașterii, trebuie să aibă o anumită intensitate, pentru a produce o limitare a câmpului conștiinței mamei, infracțiunea de uciderea nou-

¹DUDA E. *Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere în Republica Moldova*, Editura Universul Juridic, București, 2021, (574-579), 610 p., ISBN: 978-606-39-0912-2, p. 579

născutului neputând fi comisă cu păstrarea discernământului. În determinarea categoriilor de tulburare psihică numai expertizele psihiatrice sunt identificate ca fiind relevante pentru stabilirea corectă a unui diagnostic care să diferențieze boală psihică cronică, de alte stări patologice care ar duce la diminuarea discernământului mamei. (A se vedea: Compartimentul 3.4)

8. Efectuarea expertizei medicale elaborată de medicul legist să fie completată cu o expertiză psihologică pentru evidențierea trăsăturilor subiectului, precum și identificarea unor forme de agresivitate sau afectivitate deosebite sau alte trăsături de natură să justifice atragerea elementului esențial de tulburare pricinuită de naștere, avute în vedere la calificare infracțiunii de pruncucidere. Introducerea în norma legislativă a Republicii Moldova a unor criterii în ceea ce privește tulburările psihice, impunându-se implementarea unor termenii limitativi „tulburare psihică ce are cauze hormonale cauzate de naștere”, care atestă starea de responsabilitate redusă, versus termenul de diminuarea discernământului, avându-se în vedere reglementarea prevederilor art.23¹ CP al RM, făptuitoarea fiind pasibilă astfel de responsabilitate penală redusă. (A se vedea: Compartimentul 3.5)

9. S-a stabilit că cerința esențială, cu privire la limitele de timp în care uciderea nou-născutului atrage calificarea infracțiunii de pruncucidere este ca acțiunea sau inacțiunea exercitată asupra corpului nou-născutului, să aibă loc *imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore*. Această cerință este în concordanță potrivit criteriului medico-legal al perioadei postpartum, dar și cu starea psihofizică în care se află mama ca urmare a nașterii, aspect care ar contribui la evitarea interpretărilor eronate de către practicieni, atât cu privire la intervalul în care pot să apară de regulă tulburările asociate cu nașterea, cât și cu privire la perioada în care copilul păstrează caracteristicile de nou-născut. Acest termen este interconectat temporal între actul biologic al nașterii și fapta comisă soluționând în mod concret din punct de vedere științific problema calității de nou născut în sens medico-legal. (A se vedea: Compartimentul 3.6)

10. Participația în rezultatul lipirii de viață a copilului nou-născut săvârșită de către mama biologică, este în exclusivitate comisă în baza infracțiunii prev. de art. 145 CP RM.

II. În urma analizei conținutului juridic al infracțiunii de pruncucidere prev. la art. 147 CP al RM art. 200 alin.(1) CP al României și ținând cont de concluziile generale sus amintite, se vor înainta următoarele **recomandări**:

1. Propunem schimbarea sintagmei tulburare pricinuită de naștere în *stare de tulburare psihică*, astfel se pot avea în vedere și antecedentele medico-psihiatrice date de starea de graviditate, de stările psihice provocate de circumstanțele în care sunt realizate acțiunile sau inacțiunile vătămătoare în timpul nașterii și de mediul socio-moral în care subiectul s-a dezvoltat ca individ.

2. Propunem să se dea curs reglementării unor termeni sau expresii în prevederile CP al RM, cu privire la definiția *stricto sensu* a copilului nou-născut pentru a nu produce erori legislative cu aplicații la interpretarea legală și investigarea judiciară a infracțiunii de pruncucidere, față de infracțiunile adiacente prevăzute de legea penală, respectiv: *care prezintă pe corpul nou-născutului semnele nașterii recente*.

3. Precizarea în norma de incriminare (art.147 CP al RM), în mod expres a termenului de 24 de ore, termen până la care poate fi săvârșită infracțiunea și pot exista stările de tulburare psihice.

4. Introducerea în norma penală a Republicii Moldova a unor noi norme cu privire la sancționarea expresă a vătămării fătului și a vătămării nou-născutului prin tratamente inumane.

În lumina consemnărilor realizate propunem o redactare nouă, sancționarea art. 147 CP al RM urmând să aibă următoarea formulare:

Articolul 147 CP al RM. PRUNCUCIDEREA

Uciderea copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, care

prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, săvârșită de către mama implicată în procesul biologic al nașterii, aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului cauzată de naștere, se pedepsește cu închisoare de la doi la patru ani.

Completarea Codului Penal al Republicii Moldova prin introducerea unor noi norme în Partea specială a Codului Penal, Capitolul III-Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei.

Articolul 147¹ CP al RM. VĂTĂMAREA FĂTULUI

(1) Vătămarea fătului săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, în timpul nașterii care a cauzat moartea copilului, se pedepsește cu închisoare de la 2 până la 4 ani.

(2) Vătămarea fătului săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, prin care s-a cauzat ulterior copilului o vătămare corporală, se pedepsește cu închisoare de până la doi ani.

Articolul 147² CP al RM. TRATAMENTUL INUMAN CAUZAT NOU-NĂSCUTULUI

Tratamentul inuman prin care s-a cauzat intenționat o suferință fizică nou-născutului, ce prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, de către mama sa aflată în stare de tulburare psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naștere sau de către alte persoane, se pedepsește cu închisoare de până la trei ani.

În urma analizei conținutului juridic al infracțiunii prev. de art. 200 alin. (1) din CP al României și ținând cont de concluziile generale sus amintite, se vor înainta următoarele **recomandări**: În lumina consemnărilor realizate propunem o redactare nouă de sancționare.

Articolul 200 CP al României. Uciderea nou-născutului săvârșită de către mamă.

(1) Uciderea copilului nou-născut care prezintă pe corpul său semnele nașterii recente, săvârșită de către mamă imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, datorită unei tulburări psihice cauzate de procesul biologic al nașterii, se pedepsește cu închisoare de la unu la 4 ani.

Articolul 200 CP al României se completează și se formulează după cum urmează:

(3) Prevederile articolului 77 CP al României nu se aplică alin.(1) din prezentul articol.

(4) Persoanele care participă la acțiunile mamei prevăzute la alineatul (1) cu scopul de a suprima viața copilului nou-născut, indiferent de forma de participare, se pedepsesc cu închisoare mai mare de 10 ani.

BIBLIOGRAFIE

Acte normative internaționale:

1. Cod penal al Republicii Belarus, din 9 iulie 1999 nr.275-3, Acceptat de Camera Reprezentanților la 2 iunie 1999, Aprobata de Consiliul Republicii la 24 iunie 1999, (modificat la 26-05-2021); Disponibil: <https://cis-legislation.com> [Citat: 20.10.2021];
2. Cod penal al Elveției, decretat de Adunarea Federală a Elveției, la 20 decembrie 1937, intrat în vigoare la 01 ianuarie 1942, modificat la 01 martie 2018 (SR/RS 311). Disponibil: https://ro.frwiki.wiki/wiki/Code_p%C3%A9nal_suisse [Citat: 20.04.2021];
3. Codul penal al Finlandei din 1 iulie 1996 (39/1889, cu amendamente până la 766/2015), Disponibil: <http://codexpenal.just.ro/downloads/Cod-Penal-Finlanda-RO.pdf>. [citat: 20.04.2021].
4. Cod penal al Republicii Federale Germania, din 15 mai 1871, publicat în M.Of,nr.1, p.3322, M.O.III-FNA 450-2, Disponibil: <https://docplayer.ro/178397838-Codul-penal-al-republicii-federale-germania.html> [Citat: 20.04.2021];
5. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, Roma, 4 noiembrie 1950, amendată de Protocoalele nr. 11 și 14, însoțită de Protocolul adițional și de Protocoalele nr. 4,6,7,12,13 și 16, 60 p., Titlul I, Disponibil: www.echr.coe.int. [citat la 10 aprilie 2017];
6. Convenția Internațională cu privire la Drepturile Copilului, la 20 noiembrie 1989 la New York, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993. În Drepturile Omului – Principalele instrumente cu caracter universal la care RM este parte, Chișinău, Ed. Garuda -Art, 1998, 732 p., ISBN:9975-9984-3-7, p.44;
7. Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului. Adoptată de Adunarea Generală a ONU la 20 noiembrie 1989 Disponibil: http://www.unicef.org/moldova/CRC_RO.pdf [citat la 10 aprilie 2018].;
8. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de către Adunarea Generală a ONU la data de 20.12.1948, emitent Organizația Națiunilor Unite, publicată în Broșura din 10 decembrie 1948, Disponibil: http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf [citat la 10.07.2018], (art.3);
9. Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice, adoptat și deschis spre semnare de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966, intrând în vigoare la 23 martie 1976, Disponibil: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/82590>. [citat la 21.07.2019].

Acte normative Republica Moldova/România

10. Codul Penal al Republicii Moldova din 24 martie 1961. În: Veștile R.S.S.M. 1961, nr. 10. Chișinău, Editura Cuant, 1997. 390 p.; Disponibil: <https://pdfslide.net/documents/codul-penal-al-rm-din-1961-abrogat.html> [Citat la 18 mai 2020];
11. Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.128-129. Actualizat prin Legea nr.277-XVI din 18.12.2008, în vigoare la data de 24 mai 2009 în M.O. nr.72-74 la data 14 aprilie 2009; (Disponibil: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/ro/md/md138ro.pdf> [Citat la 19 mai 2020];
12. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 24 iulie 1994. În: M.Of. al Republicii Moldova, nr.1 din 12.08.1994. În vigoare din 27 august 1995, Disponibil: http://constcourt.md/public/files/file/Baza%20legala/constitutia_ro_22.05.17_ro.pdf [citat la 21.07.2019],
13. Legea privind drepturile copilului nr.338 –XIII adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 15 decembrie 1994, în M. Of. al RM, nr.13/127 din 15 decembrie 1994. În vigoare din 2 martie 1995. Disponibil: <http://www.asp.gov.md/ro/node/1315> [Citat la 29 mai 2020];
14. Noul Cod penal al României, M.O. nr.757/2012. Art.200 alin.(1) Disponibil: <http://www.imliasi.ro/Noul%20cod%20penal.pdf> [citat la 10.07.2018].

Literatura de specialitate (manuale, monografii, note de curs):

15. BODORONCEA, G., CIOCLEI, V., KUGLAY, I., LEFTERACHE, L.V., MANEA, T., et al. *Codul Penal Comentariu pe articole*. București: C.H. Beck, 2014, 936 p. ISBN: 978-606-18-0408-5, p. 415;
16. BRÂNZA, S., ULIANOVSKI, X., STATI, V., ȚURCANU, I., GROSU, V. *Drept penal. Partea Specială*. ediția a 2-a, Chișinău, Editura Cartier, 2005. 804 p., ISBN: 9975-79-325-8, p.76 Disponibil: <http://drept.usm.md/public/files/Dreptpenalspecialf2f52.pdf>. [citată la 18 mai 2020].
17. DOBRINESCU, I. *Infrațiuni contra vieții persoanei*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1987, 184 p., p.124;

Articole științifice/ Rezumate ale conferințelor/Studii

18. BERLIBA, V., COJOCARU, R. *Reglementări de drept vizând participația la infracțiunea de pruncucidere*. Revista Avocatul Poporului, 2004. Nr.10-11, (25-26), p.26;
19. CUCIURCĂ, A., DUDA, E. *Infrațiunea de pruncucidere prin prisma reglementărilor și doctrinei internaționale*, Ucraina, 2021., 455 p., (pp.81-85), p.84, [citat: 01.04.2022]. Disponibil: <http://dspace.uasm.md:8080/xmlui/handle/123456789/6976> ;
20. DAN, E.I., *Conținutul constitutiv al infracțiunii de pruncucidere*, Revista de Drept Penal, Anul XVI Nr.1, ianuarie-martie, București, 2009, (125-128), ISSN: 1223-0790, p.128;
21. DUDA, E. *Caracteristicile și cauzalitatea criminalității violente*. Revista Studii juridice universitare, Nr.1-2, Anul VI/2013. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. ULIM - Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, (282-296). ISSN 1857-4122, p.285;
22. DUDA E., ROTARI O. *Délimitation du crime d'infanticide des autres crimes. (Delimitarea infracțiunii de pruncucidere de alte infracțiuni)*. Revista Fiat Iustitia, Cluj-Napoca, Nr.1/2021, (62-68), ISSN: 1224-4015, pp.66-67;
23. DUDA E., *Criminal liability for the crime of infanticide in the Republic of Moldova. (Răspunderea penală pentru infracțiunea de pruncucidere în Republica Moldova)*. Ed. Universul Juridic, București, 2021, (574-579), 610 p., ISBN: 978-606-39-0912-2, p.574, pp.577-578;
24. DUDA, E., *Apărarea vieții în contextul normelor internaționale*. În: Revista Cadastru și Drept, Vol.55, Editura Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022, (566-571), 607 p., Chișinău, ISBN: 978-9975-64-271-2, 978-9975-64-328-3, p.570;
25. DUDA, E. *Infrațiunea prevăzută la articolul 200 alin.(1) din Codul penal al României: Aspecte teoretice*. Revista Cadastru și Drept, Vol.55, Editura Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022,(489-493), 607 p., Chișinău, 978-9975-64-328-3, p.492;
26. DUDA E. *Răspunderea pentru comiterea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei: studiu comparativ al legislației unor state*. Revista Știința juridică autohtonă prin prisma valorilor și tradițiilor europene. U.L.I.M. – Fac. de Drept. Chișinău, 2015, (176-187), ISBN:978-9975-3058-2-2, p.187;
27. DUDA E. *Analiza comparativă a reglementării infracțiunii de omor prin prisma legislațiilor altor state*. În: Lucrări științifice Volumul 33: Cadastru și drept, 2013, (268-261). ISBN 978-9975-64-125-8, p.261;
28. GÎRLĂ, L. *Pruncuciderea: Analiză juridico-penală și criminologică: Teză de doctor în drept (cu specificarea: Drept penal; Criminologie)*. Cu titlu de manuscris, CZU: 343.622. Chișinău, 2005, p, 18, p.26, p.131. Disponibil: www.cnaa.acad.md [citată la 18 martie 2018];
29. GÎRLĂ, L. *Analiza infracțiunii de pruncucidere în dreptul penal conform curentului legislației Republicii Moldova*. Revista de Drept Penal, 2004, nr.10, p.47;
30. GÎRLĂ, L. *Aspecte teoretice și practice privind infracțiunea de pruncucidere*. Monografie, Chișinău: CEP USM, 2006, 216 p., ISBN: 978-9975-70-623-0, p.59;
31. STATI, V. *Unele aspecte ale calificării infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM*. Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova, Seria Științe Sociale, 2007, nr.3, (191-199), ISSN 1857-2081, p.194;
32. STATI, V. *Din nou despre infracțiunea de pruncucidere. Considerații critice asupra unor opinii doctrinare*, Revista științifică a USM, 2008, nr.1(11), (120-126), ISSN:1857-2081.

LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI DE DOCTORAT

Articole științifice în reviste de profil

(1) DUDA E. *Analiza comparativă a reglementării infracțiunii de omor prin prisma legislațiilor altor state*. În: *Lucrări științifice Volumul 33, Cadastru și Drept*, a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare-Universitatea Agrară de Stat din Moldova. Chișinău, 2013, (268-271), 287 p. (ISBN: 978-9975-64-125-8);

(2) DUDA E. *Caracteristicile și cauzalitatea criminalității violente*. În *Revista Studii juridice universitare*, Nr.1-2, Anul VI/2013. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, (282-296), 321 p. (ISSN 1857-4122);

(3) DUDA E. *Aspecte teoretico - practice privind personalitatea și psihologia infractorului*. În *Revista Studii juridice universitare*, Nr.3-4, Anul VI/2013. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, (223-231), 308 p. (ISSN 1857-4122);

(4) DUDA E. *Studiu privind prevenirea și combaterea criminalității violente*. *Studii juridice universitare*, Anul VII, Nr.1-2/2014. Institutul de Cercetări în Domeniul Protecției Drepturilor Omului. U.L.I.M. - Facultatea de Drept. Chișinău, 2014. (204-217), 323 p. (ISSN:1857-4122)

(5) DUDA E. *Le delit d'infanticide d'un point de vue juridico-penal et criminologique, (Infracțiunea de pruncucidere din punct de vedere juridico-penal și criminologic)*, În *Revista Fiat Iustitia*, Cluj-Napoca, Nr.1/2021, (68-73), ISSN: 1224-4015;

(6) DUDA E. *Infracțiunea prevăzută la articolul 200 al.(1) din Codul penal al României: Aspecte teoretice*, În: *Revista Cadastru și Drept*, Vol.55, Editura Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022,(489-493), 607 p., Chișinău, ISBN: 978-9975-64-271-2, 978-9975-64-328-3;

(7) DUDA E., *Factori criminogeni în comiterea actelor violente împotriva copiilor nou-născuți: analiza contextului socio-economic și a informării precare*, În *Revista Legea și Viața*, ed. 2, 2023, (112-117), Chișinău, 197 p. ISSN: 2587-4365/E-ISSN: 2587-4373;

Comunicări la forumuri științifice naționale/internaționale

(8) DUDA E. *Răspunderea pentru comiterea infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei, studiu comparativ al legislației unor state*. Conferința Științifică anuală „Știința juridică autohtonă prin prisma valorilor și tradițiilor europene” 10 decembrie 2013-10 noiembrie 2014, Chișinău. U.L.I.M. - Facultatea de Drept, 2015.(176-187), 188 p., (ISBN:978-9975-3058-2-2)

(9) DUDA E. *Infracțiunea de pruncucidere sub aspect criminologic*. În Conferința „Dreptul și principalele profesii juridice în actualul context european”-Drept public-Constanța. 31 martie-2 aprilie 2017. *Revista Universul Juridic*. București. 2017. (11-21), 203 p. (ISBN 978-606-39-0163-8);

(10) DUDA E. *Criminal liability for the crime of infanticide in the Republic of Moldova.*, În Conferința internațională de drept, Studii Europene și relații internaționale, Ediția a IX-a cu tema Familia și patrimoniul familial. Provocări și perspective legislative naționale, europene și internaționale, 2021,13-14 mai, București, Univ. „TITU MAIORESCU”. Comunicări la Conferința internațională de drept, Universul Juridic, București,(574-579), 610 p.,ISBN:978-606-39-0912-2;

(11) CUCIURCĂ A., DUDA E. *Infracțiunea de pruncucidere prin prisma reglementărilor și doctrinei internaționale*, În: *Actele Conferinței Internaționale Științifice și Practice pe Internet „Tendințe și perspective ale dezvoltării științei și educației în contextul globalizării”*, Ediția 76/2021,(81-85), 455 p., Pereyaslav, Ucraina, 2021. Disponibil: <http://dspace.uasm.md:8080/xmlui/handle/123456789/6976> ;

(12) DUDA, E, ROTARI O. *Délimitation du crime d'infanticide des autres crimes*. În International Conference „The efficiency of legal norms” - Anniversary 10th Edition, Altering the future - Legal means to prevent a new crisis. University Christian „DIMITRIE CANTEMIR”, (2021, 12-14 mai). – Cluj-Napoca; În *Revista Fiat Iustitia*, Cluj-Napoca, Nr.1/2021, (62-67), ISSN: 1224-4015;

(13) DUDA E. *Apărarea vieții în contextul normelor internaționale*, În *Manifestarea științifică internațională - Simpozionul „Reglementarea utilizării resurselor naturale: realizări și perspective”* Dedicat aniversării a 70 ani de la fondarea Facultății Cadastru și Drept, 2021, 1 octombrie, Republica Moldova, În: *Revista Cadastru și Drept*, Vol.55, Editura Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022, (566-571), 607 p., Chișinău, ISBN: 978-9975-64-271-2, 978-9975-64-328-3;

ADNOTARE

Duda Elena-Ana,
**„Caracteristica juridico - penală a pruncuciderii”, teză de doctor în drept, Specialitatea științifică:
554.01 - Drept penal și execuțional penal, Chișinău, 2024**

Structura tezei: introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 326 titluri, 243 pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 13 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: pruncucidere, omor, naștere, nou-născut, tratament penal, acte de violență, răspundere penală, pedepse.

Scopul tezei de doctorat: Constă în perfecționarea științifico - practică a concepției de aplicare a răspunderii penale pentru infracțiunile prevăzute la art. 147 CP al RM și la art. 200 alin.(1) CP al României, în urma analizei juridico-penale comparată a doctrinei și legislației penale a RM și României la articolele respective; identificarea vidurilor legislative existente și suplinirea acestora prin norme de lege ferenda în vederea argumentării și formulării în baza acestora a acțiunilor sancționatorii de ucidere a copilului nou-născut care au drept sarcina de a îmbunătăți legislația penală prin integrarea organică în sediul normativ aflat în prezent în vigoare în cele două state.

Obiective: analiza actelor internaționale privind infracțiunea cercetată, formele de manifestare și pedepsele aplicate relevante conținutului tezei; analiza comparativă a modelelor de elevație juridică ale altor state, cu privire la infracțiunile contra vieții persoanei și implicit a nou-născutului comise de către femei, în vederea identificării similitudinilor și deosebirilor reglementării răspunderii penale din CP al RM și al României: cercetarea și analiza juridico-penală a infracțiunilor prevăzute la art.147 din CP RM și art. 200 alin.(1) din CP al României; identificarea semnelor obiective și subiective ale componenței de infracțiune prevăzute la art.147 din CP RM și art. 200 alin.(1) din CP al României; cercetarea jurisprudenței din cele două state relevante infracțiunilor prevăzute la art.147 din CP RM și art. 200 alin.(1) din CP al României; elaborarea propunerilor de lege ferenda privind incriminarea infracțiunilor prevăzute la art.147 CP al RM și art. 200 alin.(1) din CP al României.

Noutatea științifică și originalitatea rezultatelor obținute: în cadrul acesteia sunt propuse noțiuni, teze și concepții ce pun într-o altă lumină unele dintre probleme ce țin de elucidarea particularităților și temeiurile răspunderii penale a subiectului în cazul infracțiunii de pruncucidere, stabilindu-se limitele temporale ce încadrează comiterea infracțiunii cercetate în ambele state; poziționarea normei incriminatorii prin integrarea organică a acesteia în cadrul normativ în vigoare, precum și conturarea problemelor apărute în cauzele penale de pruncucidere iar în baza acestora elaborarea nemijlocită a propunerilor de *lege ferenda*.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea problemei științifice: fundamentarea științifică a elementelor și semnelor constitutive ale infracțiunii de pruncucidere, prin prisma legii penale a ambelor state (Republicii Moldova și României) precum și a practicii judiciare. Înaintarea unui set de recomandări sub aspect *de lege ferenda* de natură să contribuie la sporirea ansamblului de măsuri preventive și de combatere a infracțiunii ce intră în sfera uciderii nou-născutului de către mamă prin eficientizarea activităților organelor de drept competente precum și la perfecționarea practicii de aplicare a normelor juridico-penale existente în Codul Penal al celor două state.

Semnificația teoretică: definirea bazelor conceptuale ale studiului științific de drept penal privind răspunderea pentru fapta de uciderea nou-născutului de către mamă în legea penală a României și de pruncucidere în cea a RM; identificarea unor perspective asupra cadrului științific vizând limitele și condițiile răspunderii penale, pentru infracțiunea de uciderea nou-născutului de către mamă.

Valoarea aplicativă a lucrării: se desprinde din volumul de informații pertinente și utile ce au vizat identificarea corectă și interpretarea pluri-aspectuală a normei penale prevăzute la art.147 CP al RM și art.200 alin.(1) CP al României. Această stare va avea un impact asupra căutării unui consens în jurisprudența ambelor state precum și a elaborării unei politici de unificare a normelor juridico-penale.

Implementarea rezultatelor științifice: aspectele teoretice ale tezei vor avea un impact la unificarea practicii judiciare; în activitatea practică a organelor de ocrotire a normelor de drept, la aplicarea sau interpretarea dispoziției art. 147 CP al RM și art. 200 alin.(1) CP al României; rezultatele cercetării pot fi utilizate în procesul de instruire din cadrul facultăților de drept, inclusiv la efectuarea unor cercetări științifice tematice privind pruncuciderea și la implementarea unor inițiative legislative în vederea sancționării și prevenirii infracțiunii.

РЕЗЮМЕ

Дуда Елена-Ана, «Правовая и криминальная характеристика детоубийства», кандидатская диссертация, Научная специальность: 554.01 - Уголовное право и уголовное правоприменение, Кишинев, 2024 год

Структура диссертации: введение, 4 главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 326 наименований, 243 страниц основного текста. Результаты опубликованы в 13 научных статьях.

Ключевые слова: детоубийство, убийство, рождение, новорожденный, уголовное обращение, насильственные действия, уголовная ответственность, наказания.

Цель диссертации: Она заключается в научно-практическом совершенствовании концепции применения уголовной ответственности за преступления, предусмотренные ст. 147 КП РМ и ст. 200 часть (1) Уголовного кодекса Румынии, после сравнительного уголовно-правового анализа уголовной доктрины и законодательства Республики Молдова и Румынии в соответствующих статьях; выявление существующих законодательных пробелов и их заполнение посредством норм права Ференда с целью аргументации и формулирования на их основе мер наказания за убийство новорожденного ребенка, которые имеют задачу совершенствования уголовного законодательства путем органической интеграции в нормативный штаб, существующий в настоящее время сила в двух штатах.

Задачи исследования: анализ международных актов относительно расследуемого преступления, форм его проявления и применяемых наказаний, соответствующих содержанию диссертации; сравнительный анализ моделей правового возвышения других государств в отношении преступлений против жизни личности и косвенно новорожденного, совершенных женщинами, с целью выявления сходств и различий регулирования уголовной ответственности в УК РФ. Республика Молдова и Румыния: юридическое исследование и анализ уголовных правонарушений, предусмотренных статьей 147 Уголовного кодекса Республики Молдова и ст. 200 ч. (1) КП Румынии; выявление объективных и субъективных признаков состава правонарушения пред. ст.147 УК РМ и ст. 200 ч. (1) КП Румынии; исследование судебной практики двух государств, имеющей отношение к преступлениям пред. ст.147 УК РМ и ст. 200 ч. (1) КП Румынии; разработка предложений к Закону Ференда относительно криминализации предусмотренных преступлений. ст.147 УК РМ и ст. 200 ч. (1) КП Румынии.

Научная новизна и оригинальность результатов исследования: в ней предлагаются понятия, тезисы и концепции, по-новому освещающие некоторые проблемы, связанные с выяснением особенностей и оснований уголовной ответственности субъекта по делу о детоубийстве, устанавливающие временные рамки, ограничивающие совершение расследуемого преступления в обоих государствах; позиционирование инкриминирующей нормы путем ее органической интеграции в действующую нормативную базу, а также очертание проблем, возникающих по уголовным делам о детоубийстве, и на их основе немедленная разработка предложений по *закон Ференды*.

Полученные результаты, способствующие решению научной проблемы: научное обоснование составов и признаков преступления детоубийства через призму уголовного законодательства обоих государств (РМ и Румынии), а также судебной практики. Предоставление комплекса рекомендаций по аспекту закона о Ференде, которые, вероятно, будут способствовать расширению набора превентивных мер и борьбе с преступлениями, подпадающими под категорию убийства новорожденного матерью, путем оптимизации деятельности компетентных юридических органов, а также совершенствованию практики применения уголовно-правовых норм, существующих в Уголовном кодексе двух государств.

Теоретическая значимость: определение концептуальных основ научного изучения уголовного права относительно ответственности за убийство матери новорожденного в уголовном праве Румынии и детоубийство в уголовном праве РМ; выявление некоторых взглядов на научную основу относительно пределов и условий уголовной ответственности за преступление убийства матерью новорожденного.

Практическая применимость исследования: вытекает из объема актуальной и полезной информации, направленной на правильное выявление и многоаспектное толкование уголовной нормы пред. статье 147 УК РМ и части (1) статьи 200 УК Румынии. Это состояние окажет влияние на поиск консенсуса в юриспруденции обоих государств, а также на выработку политики унификации нормы.

Апробация результатов диссертационного исследования: теоретические аспекты диссертации окажут влияние на унификацию судебной практики; в практической деятельности правоохранительных органов при применении или толковании положений ст. 147 КП РМ и ст. 200 ч. (1) КП Румынии; Результаты исследования могут быть использованы в процессе обучения на юридических факультетах, в том числе при проведении тематических научных исследований по детоубийству и реализации законодательных инициатив в целях наказания и предотвращения преступлений.

ANNOTATION

Duda Elena-Ana, „The legal and criminal characteristics of infanticide”,
PhD Thesis in Law, Specialty: 554.01 - Criminal Law and law of penal execution, Chisinau, 2024

Thesis structure: introduction, 4 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 326 titles, 243 pages of basic text. The results are published in 13 scientific papers.

Key-words: infanticide, murder, birth, newborn, criminal treatment, acts of violence, criminal liability, punishments.

The purpose of the Ph.D. thesis: It consists in the scientific-practical improvement of the concept of application of criminal liability for the offenses provided for art. 147 of the Penal Code of RM and art. 200 para. (1) of the Penal Code of Romania, following the comparative legal-penal analysis of the doctrine and criminal legislation of RM and Romania in the respective articles; the identification of existing legislative gaps and their filling through *ferenda law* norms in order to argue and formulate on their basis the sanctioning actions for the killing of the newborn child which have the task of improving the criminal legislation by organic integration into the normative headquarters currently in force in the two states.

The objectives of investigation: the analysis of international acts regarding the investigated crime, the forms of manifestation and the punishments applied relevant to the content of the thesis; the comparative analysis of the legal elevation models of other states, with regard to crimes against the life of the person and implicitly of the newborn committed by women, in order to identify the similarities and differences in the regulation of criminal liability in the Penal Code of the RM and Romania; the legal-criminal investigation and analysis of the offenses provided for in art. 147 of the Penal Code of the Republic of Moldova and art. 200 para. (1) Romanian Penal Code; identification of objective and subjective signs of the composition of the offense prev. to art. 147 of the Penal Code of the RM and art. 200 para. (1) Romanian Penal Code; the research of the jurisprudence of the two states relevant to the crimes provided to art. 147 of the Penal Code of the RM and art. 200 para. (1) Romanian Penal Code; the elaboration of proposals for the *ferenda law* regarding the criminalization of the offenses provided for to art. 147 of the Penal Code of the Republic of Moldova and art. 200 para. (1) Romanian Penal Code.

The scientific novelty and originality of the obtained results: within it, notions, theses and conceptions are proposed that put in a different light some of the problems related to the elucidation of the particularities and the grounds of the subject's criminal liability in the case of the crime of infanticide, establishing the temporal limits that frame the commission of the investigated crime in both states; the positioning of the incriminating norm through its organic integration in the normative framework in force, as well as the outline of the problems arising in the criminal cases of infanticide and, based on them, the immediate elaboration of the *ferenda law* proposals.

The obtained results which contribute solving of the foremost scientific problem: the scientific substantiation of the constituent elements and signs of the crime of infanticide, through the lens of the criminal law of both states (the Republic of Moldova and Romania) as well as judicial practice. Submitting a set of recommendations under the *ferenda law* aspect, likely to contribute to increasing the set of preventive measures and combating the crime, which falls within the scope of the killing of the newborn by the mother, by streamlining the activities of the competent legal bodies, as well as to perfecting the practice of applying the legal-penal norms existing in the Penal Code of the two states.

Theoretical importance: defining the conceptual bases of the scientific study of criminal law regarding the responsibility for the act of killing the newborn by the mother in the criminal law of Romania and of infanticide in that of the RM; identifying some perspectives on the scientific framework regarding the limits and conditions of criminal liability, for the crime of killing the newborn by the mother.

Practical value of the research paper: emerges from the volume of pertinent and useful information aimed at the correct identification and multi-aspectual interpretation of the criminal norm prevent to art. 147 of the Penal Code of the RM and art. 200 paragraph (1) of the Penal Code of Romania. This state will have an impact on the search for a consensus in the jurisprudence of both states as well as on the development of a policy of unification of legal-penal norms.

Implementation of the scientific results: the theoretical aspects of the thesis will have an impact on the unification of judicial practice; in the practical activity of law enforcement bodies, when applying or interpreting the provisions of art. 147 of the RM and art. 200 (1); the results of the research can be used in the training process within law faculties, including when conducting some thematic scientific research on infanticide and implementing some legislative initiatives in order to sanction and prevent the crime.

DUDA ELENA-ANA

CARACTERISTICA JURIDICO-PENALĂ A PRUNCUCIDERII

SPECIALITATEA 554.01-DREPT PENAL ȘI EXECUȚIONAL PENAL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar:

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset

Tiraj 50 ex.

Coli de tipar: 1,75
